

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁRSKA DIPLOMOVÁ PRÁCA

**Analýza vedomostí slovenských gymnazistov o Číne – porovnanie
reálnych poznatkov s informáciami zaradenými do Štátneho
vzdelávacieho programu pre slovenské gymnáziá**

The Analysis of Slovak Grammar School Students' Knowledge of
China – Comparison of Real Knowledge With Information Included
in the State Curriculum for Grammar Schools in Slovakia

OLOMOUC 2021 Anna Schindlerová

Vedúca bakalárskej práce: Mgr. Denisa Vicherová Schusterová

Vyhlásenie o samostatnosti:

Ja, Anna Schindlerová, vyhlasujem, že som bakalársku prácu s názvom *Analýza vedomostí slovenských gymnazistov o Číne – porovnanie reálnych poznatkov s informáciami zaradenými do Štátneho vzdelávacieho programu pre slovenské gymnáziá* vypracovala samostatne a uviedla všetky použité pramene a literatúru.

V Olomouci dňa:

Podpis:

ANOTÁCIA

Meno a priezvisko autora:	Anna Schindlerová
Názov katedry a fakulty:	Katedra asijských štúdií, Filozofická fakulta
Názov bakalárskej práce:	Analýza vedomostí slovenských gymnazistov o Číne – porovnanie reálnych poznatkov s informáciami zaradenými do Štátneho vzdelávacieho programu pre slovenské gymnáziá
Vedúca bakalárskej práce:	Mgr. Denisa Vicherová Schusterová
Počet strán:	68
Počet znakov:	114 716
Počet príloh:	3
Počet zdrojov a literatúry:	22
Kľúčové slová:	Slovensko, Štátny vzdelávací program, gymnázium, Čína, informovanosť, analýza, kvantitatívny výskum

Cieľom tejto práce je čitateľovi priblížiť problematiku informovanosti študentov slovenských gymnázií o Číne. Teoretická časť má za cieľ prostredníctvom podrobnej analýzy Štátneho vzdelávacieho programu pre gymnáziá poukázať na to, že učebné osnovy na Slovensku Čínu takmer nezahŕňajú. Praktická časť sa zase venuje analýze výsledkov kvantitatívneho výskumu, ktorého cieľom je aspoň približne zistiť, koľko toho mladí ľudia na Slovensku v súčasnosti vedia o Číne, či sa o túto problematiku zaujímajú, či túto tému pokladajú za dôležitú a či informácie, ktoré o Číne vedia, získali v škole, alebo z iných zdrojov. V závere sa nachádza porovnanie výsledkov analýzy a výsledkov výskumu a následné zhodnotenie miery informovanosti slovenských gymnazistov o tejto problematike.

Pod'akovanie:

Ďakujem pani Mgr. Denise Vicherovej Schusterovej za odborné vedenie, cenné rady a potrebný kritický pohľad pri spracovávaní bakalárskej práce. Tiež chcem poďakovať svojim blízkym za jazykovú korektúru, podporu a trpezlivosť.

Obsah

Zoznam obrázkov a grafov:	7
Zoznam tabuliek	8
Zoznam skratiek a symbolov:	9
Edičná poznámka	10
1. Úvod.....	11
2. Revízia literatúry a zdrojov.....	13
3. Metodológia vypracovania bakalárskej práce.....	15
3.1 Predmet skúmania a otázky, ktoré si v bakalárskej práci kladiem.....	15
3.2 Výskumné metódy	15
3.4 Popis dotazníkov	16
3.4.1 Dotazník pre študentov	16
3.4.2 Dotazník pre vyučujúcich.....	17
3.5 Výskumná jednotka.....	18
3.5 Postup práce	22
3.5.1 Teoretická časť	22
3.5.2 Praktická časť	24
4. Teoretická časť.....	25
4.1 Čo je to Štátny vzdelávací program	25
4.2 Zameranie.....	26
4.3 Analýza Štátneho vzdelávacieho programu pre gymnázia	27
4.3.1 Geografia	27
4.3.2 Dejepis	29
4.3.3 Občianska náuka.....	32
4.3.4 Umenie a kultúra	33
4.3.5 Ostatné vyučovacie predmety.....	35
4.5 Spätná väzba od pedagógov	35
4.5.3 Otázka č. 4	36
4.5.4 Otázka č. 5	36
4.5.5 Otázka č. 6.....	38
5. Praktická časť.....	41

5.1 Analýza výsledkov dotazníkového výskumu.....	41
5.1.1 Otázka č. 5 a 6	41
5.1.2 Otázka č. 7 a 8	49
5.1.3 Otázka č. 9	52
5.1.4 Otázka č. 10 a 11	54
6. Výsledky	59
7. Záver	62
Resumé.....	64
Zoznam prameňov	65
Zoznam použitej literatúry	67
Zoznam príloh.....	68

Zoznam obrázkov a grafov:

Graf 1 Respondenti podľa kraja, v ktorom sa nachádza škola (študenti)	19
Graf 2 Respondenti podľa veku (študenti).....	20
Graf 3 Respondenti podľa pohlavia (študenti).....	20
Graf 4 Respondenti podľa ročníka (študenti)	20
Graf 5 Respondenti podľa pohlavia (vyučujúci)	21
Graf 6 Respondenti podľa veku (vyučujúci)	21
Graf 7 Vyučovaný predmet alebo kombinácia predmetov (vyučujúci).....	22
Graf 8 Otázka č. 4 – odpovede (vyučujúci)	36
Graf 9 Otázka č. 5 – odpovede (vyučujúci)	36
Graf 10 Porovnanie odpovedí na otázky č. 4 a č.5 (vyučujúci).....	36
Graf 11 Otázka č. 6 – odpovede (vyučujúci)	38
Graf 12 Otázka č. 5 – odpovede (študenti)	41
Graf 13 Otázka č. 5 – analýza podľa pohlavia (študenti)	41
Graf 14 Otázka č. 5 – analýza podľa veku (študenti)	41
Graf 15 Otázka č. 5 – analýza podľa ročníka (študenti)	42
Graf 16 Otázka č. 6 – analýza z hľadiska frekvencie výskytu jednotlivých predmetov v odpovediach (študenti).....	43
Graf 17 Otázka č. 6 – analýza z hľadiska počtu zmienovaných predmetov (študenti).....	44
Graf 18 Otázka č. 6 – počet respondentov pre jednotlivé kombinácie predmetov (študenti)	44
Graf 19 Otázka č. 6 – analýza z hľadiska zastúpenia jednotlivých skupín informácií o Číne na hodinách geografie (študenti)	45
Graf 20 Otázka č. 6 – analýza z hľadiska zastúpenia jednotlivých skupín informácií o Číne na hodinách dejepisu (študenti).....	46
Graf 21 Otázka č. 6 – analýza z hľadiska zastúpenia jednotlivých skupín informácií o Číne na hodinách občianskej náuky (študenti)	47
Graf 22 Otázka č. 6 – analýza z hľadiska zastúpenia jednotlivých skupín informácií o Číne na hodinách umenia a kultúry (študenti)	48
Graf 23 Otázka č. 7 – odpovede (študenti)	49
Graf 24 Otázka č. 7 – analýza podľa pohlavia (študenti)	49
Graf 25 Otázka č. 7 – analýza podľa veku (študenti)	50
Graf 26 Otázka č. 7 – analýza podľa ročníka (študenti)	50

Graf 27 Otázka č. 8 – analýza z hľadiska zastúpenia jednotlivých skupín informácií v odpovediach (študenti).....	52
Graf 28 Otázka č. 9 – najčastejšie zmienené zdroje informácií o Číne (študenti).....	53
Graf 29 Otázka č. 9 – analýza z hľadiska počtu respondentami využívaných zdrojov o Číne (študenti).....	54
Graf 30 Otázka č. 10 – odpovede (študenti)	54
Graf 31 Otázka č. 10 – analýza podľa pohlavia (študenti)	55
Graf 32 Otázka č. 10 – analýza podľa veku (študenti)	55
Graf 33 Otázka č. 10 – analýza podľa ročníka (študenti)	56
Graf 34 Otázka č. 11 – záujem o krúžok či seminár podľa zamerania (študenti).....	57
Graf 35 Otázka č. 11 – analýza z hľadiska počtu respondentami zvolených záujmových oblastí pre krúžok či seminár (študenti).....	58

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 Vzdelávacie oblasti a príslušné predmety ŠVP pre gymnázium so štvorročným a päťročným vzdelávacím programom	26
---	----

Zoznam skratiek a symbolov:

BIO	biológia
CEIAS	<i>Central European Institute of Asian Studies</i>
DEJ	dejepis
GEO	geografia
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
OBN	občianska náuka
OSN	Organizácia spojených národov
SJL	slovenský jazyk a literatúra
ŠkVP	Školský vzdelávací program
ŠPÚ	Štátny pedagogický ústav
ŠVP	Štátny vzdelávací program
UKL	umenie a kultúra

Edičná poznámka

Na zápis čínskych mien a názvov je v celej práci použitá medzinárodná transkripcia pīnyīn, zjednodušené znaky sú uvedené v zátvorke. Pri výrazoch všeobecne známych v našom prostredí, ako napríklad Hongkong, Taiwan a pod., je použitá ich ustálená podoba v slovenskom jazyku. Všetky ostatné výrazy a pomenovania v inom ako v slovenskom jazyku sú uvádzané v kurzíve (napr. anglické názvy).

V kurzíve sú uvádzané aj názvy publikácií a názvy jednotlivých tematických celkov v zmienených vzdelávacích oblastiach v rámci analýzy v teoretickej časti a aj presné znenie otázok v kapitole 3.4, ktoré boli použité v dotazníkoch pre väčšiu prehľadnosť textu.

Hodnoty uvádzané v percentách sú vo väčšine prípadov zaokrúhlené na celé čísla a v prípade potreby zdôraznenia rozdielu sú ojedinele zaokrúhlené na jedno desatinné miesto.

1. Úvod

Čína je pre Slovákov aj v súčasnosti ešte stále pomerne vzdialená téma. Väčšina krajanov o nej vie len veľmi málo a ich celková predstava o Číne je často skreslená, plná predsudkov a stereotypov. V čase, keď som ešte sama navštevovala základnú školu a neskôr gymnázium, sme sa na hodinách dejepisu, geografie či občianskej náuky o Číne veľa neučili. Učebné plány a Štátny vzdelávací program sa zameriavajú predovšetkým na domáce prostredie, potom na Európu a USA. Je potrebné si však uvedomiť, že v súčasnosti už nie sme iba súčasťou európskej kultúry, ekonomiky či politiky. Procesy globalizácie ovplyvňujú chod života, hospodárstvo, ekonomiku a politiku aj na Slovensku. Priamo i nepriamo na nás vplýva dianie vo svete, či už ide o Čínu alebo o USA. Nedostatok informácií tak môže mať za následok, že sa Čína v súčasnosti mnohým ľuďom na Slovensku javí príliš vzdialená a pre našu krajinu nepodstatná, čo však nie je úplne pravda.

V roku 2019 sme oslávili už 70. výročie nadviazania diplomatických vzťahov s Čínou a napriek tomu, že čínsko-slovenské politické vzťahy v súčasnosti pre Slovensko nie sú prioritou, udržanie ekonomických vzťahov a hospodárskej spolupráce je stále dôležité. Za zmienku stojí napríklad export do Číny v oblasti automobilového priemyslu a tiež neustály rast čínskeho exportu na Slovensko. Zaujímavý je aj stav objemu čínskych investícií na Slovensku, ktorý sa podľa Národnej banky Slovenska v porovnaní s cca. 25 mil. EUR v roku 2016, v roku 2017 takmer zdvojnásobil (Šimalčík 2019). Pri sledovaní ekonomických záujmov Slovenska však nesmieme prehliadať prípadné politické alebo bezpečnostné dôsledky. V poslednej dobe svetom tiež rezonuje otázka nedodržiavania ľudských práv v Číne, ktorej sa dotkla aj prezidentka Čaputová, keď Slovensko navštívil čínsky minister zahraničných vecí, Wang Yi (王毅) v júli 2019 (Šimalčík et al. 2020, s. 15 – 17).

Výskumníci z *Central European Institute of Asian Studies* (CEIAS), ktorý má pobočku aj v Bratislave, v jednom zo svojich príspevkov uvádzajú: „Slovensko sa nemôže spoliehať na zahraničnú expertízu a malo by sa snažiť o vytvorenie vlastnej silnej expertízy na Čínu. Slovensko by preto malo významne podporiť vzdelávanie a prípravu novej generácie odborníkov na Čínu. Podpora sa nesmie obmedzovať len na štúdium jazyka, ale je potrebné apelovať aj na vzdelávanie v oblastiach čínskej zahraničnej, bezpečnostnej, ekonomickej a domácej politiky ako kľúčových determinantov čínskych aktivít v zahraničí“ (Šimalčík et al. 2020, s. 10).

To ma primälo zamysliet' sa nad tým, aké informácie sa v súčasnosti o Číne vyučujú na slovenských gymnáziách a čo všetko mladí ľudia na Slovensku o Číne vedia. Zaujímalo ma predovšetkým, aké informácie sú zahrnuté v Štátnom vzdelávacom programe, ktorý je záväzný pre gymnáziá na Slovensku. Tiež som chcela zistiť, či pedagógovia v rámci voľnosti, ktorú ŠVP poskytuje, sami zahŕňajú do výuky aktuálne alebo dôležité informácie o Číne. Takisto som si kládla otázku, aké sú reálne vedomosti študentov o Číne. Vedia len to, čo sa naučili v škole, alebo informácie o Číne čerpajú predovšetkým z iných zdrojov? Zaujímajú sa vôbec o túto problematiku a považujú otázku Číny za dôležitú? A zaujímalo ma aj to, či má pohlavie, vek, prípadne ročník, v ktorom sa respondenti práve nachádzajú, vplyv na výsledky výskumu.

Cieľom práce je tak čitateľovi priblížiť problematiku prostredníctvom podrobnej analýzy Štátneho vzdelávacieho programu v teoretickej časti a analýzy výsledkov kvantitatívneho výskumu v praktickej časti práce. Analýza v teoretickej časti má poukázať predovšetkým na to, že učebné osnovy na Slovensku Čínu takmer nezahŕňajú. Dotýka sa tiež otázky, do akej miery vyučujúci považujú tému Číny pre študentov za dôležitú a koľko informácií zahŕňajú do výuky v rámci voľnosti, ktorú poskytuje ŠVP. Praktická časť má za cieľ zhodnotiť reálne poznatky študentov na základe analýzy odpovedí získaných dotazníkovým výskumom. V závere sa nachádza porovnanie výsledkov analýzy ŠVP a výsledkov výskumu a následné zhodnotenie miery informovanosti slovenských gymnazistov o tejto problematike.

2. Revízia literatúry a zdrojov

V súčasnosti na Slovensku neexistuje publikácia, ktorá by sa zaoberala primárne touto témou. Nepodarilo sa mi nájsť ani odborný článok alebo publikáciu, ktorá by sa venovala analýze Štátneho vzdelávacieho programu pre gymnáziá so zameraním sa na dejepis, geografiu a občiansku náuku.

Odborných publikácií v slovenskom jazyku zameraných všeobecne na Čínu tiež nie je veľa. Oblasť, ktorou som sa v bakalárskej práci zaoberala, bola najbližšie komparatívna analýza, ktorej cieľom je porovnanie vzdelávacieho systému v Slovenskej republike a vo vybraných ázijských krajinách. Vydal ju Štátny pedagogický ústav na Slovensku v roku 2013 a v rámci tejto publikácie sa nachádza aj analýza vzdelávacieho systému na Taiwane a v Hongkongu (porov. Bizíková et al. 2014). Neobsahuje však odpoveď na žiadnu z otázok, ktoré sú predmetom môjho skúmania.

Celkovo je literatúra o Číne alebo preložená čínska literatúra len veľmi maličkým zlomkom z celkového počtu u nás publikovaných diel. Za zmienku určite stojí aktuálne nová a veľmi zaujímavá publikácia s názvom *Superveľmoc? Všetko, čo potrebujete vedieť o súčasnej Číne* (porov. Kironská a Turcsányi 2020). Táto publikácia vyšla relatívne nedávno v roku 2020. Ponúka komplexný pohľad na súčasnú Čínu a dá sa považovať aj za akýsi návod, ako si na ňu vytvoriť kritický pohľad. Nezaobera sa však otázkou, čo vedia Slováci o Číne. Richard Turcsányi, ktorý je jedným z autorov tejto publikácie, sám v rozhovore pre Denník N uviedol, že táto publikácia vznikla práve preto, že Slováci o Číne veľa nevedia a je kľúčové, aby informácie o nej získavali z overených zdrojov (Tóda 2020). Kníhkupectvo Martinus v popise tohto titulu dokonca uvádza, že ide o prvú publikáciu v slovenčine, ktorá komplexným spôsobom mapuje spoločenskú, ekonomickú, kultúrnu, náboženskú i politickú situáciu v Číne (Martinus 2020).

Týmto chcem poukázať predovšetkým na akútny nedostatok odbornej literatúry zaoberajúcej sa Čínou na Slovensku. To potvrdzuje moja domnienka, že absencia vedomostí o Číne pramení z aj z nedostatku alebo nedostupnosti literatúry a iných zdrojov. Okrem školy, informácie o Číne prinášajú predovšetkým médiá ktoré však často neposkytujú objektívny a kritický pohľad.

Čiastočnou inšpiráciou pre moju prácu bola publikácia s názvom *Chinese Students' Knowledge and Thinking about America and China*, ktorá vyšla v roku 2008. Predmetom skúmania tu bol pohľad a vedomosti čínskych študentov na stredných školách so zameraním sa na USA a Čínu. Najdôležitejšie otázky, ktoré si autori kládli, boli: ako

vnímajú čínski študenti Ameriku a Čínu; čo vedia čínski študenti o Amerike a Číne; z akých zdrojov čínski študenti čerpajú informácie o Amerike a Číne a do akej miery študijné osnovy ovplyvňujú vedomosti a vnímanie študentov v tejto oblasti (porov. Zhao et al. 2008).

Priamym zdrojom pre moju analýzu v teoretickej časti bol Štátny vzdelávací program pre gymnáziá so zameraním sa predovšetkým na vzdelávacie štandardy pre geografiu, dejepis a občiansku náuku. Štátny vzdelávací program, ktorý je záväzný pre všetky školy na Slovensku, je verejne dostupný na stránkach Štátneho pedagogického ústavu, ktorý patrí pod Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ŠPÚ 2015a).

3. Metodológia vypracovania bakalárskej práce

3.1 Predmet skúmania a otázky, ktoré si v bakalárskej práci kladiem

Hlavným cieľom mojej bakalárskej práce je zistiť, aká je miera informovanosti slovenských gymnazistov o Číne na základe podrobnej analýzy Štátneho vzdelávacieho programu a výsledkov dotazníkového výskumu.

Dôležitou otázkou, ktorú si kladiem v teoretickej časti tejto práce, je predovšetkým to, aké informácie o Číne sú zahrnuté v Štátnom vzdelávacom programe pre gymnáziá, najmä v rámci vzdelávacích štandardov pre predmety geografia, dejepis a občianska náuka. Tiež ma zaujíma, či vyučujúci považujú otázku Číny pre študentov za dôležitú a či – prípadne aké – informácie o Číne zahŕňajú do procesu výuky v rámci voľnosti, ktorú ŠVP poskytuje.

V praktickej časti sa zaoberám otázkami, ktoré sa dotýkajú konkrétne študentov a ich vedomostí. Zaujíma ma napríklad, či sa študenti zaujímajú o Čínu, čo o nej vedia a odkiaľ tieto informácie čerpajú. Tiež si kladiem otázku, či má na výsledky vplyv pohlavie, vek a vzdelanie respondentov.

3.2 Výskumné metódy

V bakalárskej práci na zodpovedanie otázok využívam predovšetkým dve základné metódy, ktorými sú analýza a dotazníkový výskum. Celá práca je rozdelená do troch hlavných častí: teoretická časť, praktická časť a záver.

Predmetom teoretickej časti je analýza Štátneho vzdelávacieho programu zameraná predovšetkým na vzdelávacie štandardy pre predmety geografia, dejepis a občianska náuka. Cieľom analýzy je zistiť, aké informácie o Číne sú zahrnuté v rámci Štátneho vzdelávacieho programu pre gymnáziá (ŠPÚ 2015a). Výstupom je prehľad týchto informácií a vytvorenie niekoľkých hypotéz týkajúcich sa toho, k akým informáciám o Číne by sa študenti na základe ŠVP mohli dostať. Pre doplnenie prehľadu o tom, čo sa na gymnáziách o Číne učí, sa v tejto časti nachádza aj analýza menšieho dotazníkového výskumu, ktorý bol zameraný na pedagógov. Jeho cieľom bolo zistiť, či považujú tému Číny pre študentov za dôležitú a či – prípadne aké – informácie zaradili do výuky v rámci voľnosti, ktorú v tomto ohľade poskytuje ŠVP.

V praktickej časti sa venujem analýze výsledkov dotazníkového prieskumu, ktorého cieľom bolo získať prehľad o tom, čo študenti reálne o Číne vedia, či sa o túto

tému zaujímajú a odkiaľ čerpajú informácie o Číne. Mojim pôvodným zámerom bolo vytvoriť niečo ako vedomostný test, ktorý by bol zostavený na základe zistení z teoretickej časti a ktorý by študenti v mojej prítomnosti vyplnili. Následne by tak boli odpovede porovnané s hypotézami vytvorenými v teoretickej časti, na základe čoho by boli vyvedené závery. Z dôvodu pandémie však táto verzia výskumu nebola uskutočniteľná, keďže som nemohla osobne navštíviť školy a nemohla tak sama dohliadať na vyplnenie dotazníka. Nemohla by som preto zaručiť, že študenti pri vyplňaní online verzie nepoužívali Google alebo iné pomôcky, čo by znemožňovalo objektívne vyhodnotiť výsledky a vyvodiť závery. Po konzultácií s vedúcou práce sme sa preto rozhodli zvoliť iný druh dotazníkov. Oba dotazníky sú podrobne popísané v podkapitole 3.4. Výskum prebiehal v online prostredí od 2. 12. 2020 do 17. 2. 2021. Dotazníky boli anonymné a výsledky boli spracované a použité len s cieľom vypracovania bakalárskej práce.

V tretej časti sa venujem zhodnoteniu výsledkov svojho bádania a vyvodu záverov. Obsahom je teda prehľad informácií o Číne, s ktorými sa študenti môžu stretnúť v rámci výuky a zhodnotenie miery informovanosti študentov slovenských gymnázií o Číne, na základe analýzy ŠVP a výsledkov dotazníkového výskumu.

3.4 Popis dotazníkov

3.4.1 Dotazník pre študentov

Krátky anonymný dotazník venovaný študentom gymnázií sa skladal z jedenástich uzavretých aj otvorených otázok. Prvé štyri otázky sa týkali veku, pohlavia, kraja, v ktorom sa daná škola nachádza, a ročníka, v ktorom daný respondent práve je. Cieľom týchto otázok bolo získať prehľad o vzorke respondentov, ktorí sa do výskumu zapojili. Analýza tejto vzorky je bližšie rozpísaná v kapitole 3.5.

Ďalej nasledovala séria dvojíc otázok, ktoré navzájom spolu súviseli. Prvá otázka z dvojice bola vždy uzavretá a povinná, s možnosťou odpovede ÁNO/NIE, zatiaľ čo druhá otázka bola otvorená a dobrovoľná. Cieľom uzavretej otázky bolo získať presný štatistický údaj. Otvorená otázka následne pomohla bližšie špecifikovať odpoveď z predchádzajúcej otázky. Výnimkou bola otázka číslo deväť, ktorá nemala otázku do páru, ale viac-menej dopĺňala predchádzajúce dve otázky.

V dotazníku respondenti odpovedali na tieto otázky:

Otázka č. 5 a 6:

Učili ste sa v škole niečo o Číne? (ÁNO/NIE)

Pokiaľ ste na predchádzajúcu otázku odpovedali áno, uveďte, prosím, na ktorých predmetoch to bolo a čo ste sa na danom predmete dozvedeli. (Na zodpovedanie otázky môžete využiť aj svoje poznámky a učebnice.)

Cieľom otázky bolo aspoň približne zistiť rozsah informácií o Číne ktoré študenti získali v škole. Poznámka o možnosti využitia učebníc a poznámok bola uvedená z toho dôvodu, aby sa respondenti necítili byť pod tlakom a nevyhľadávali informácie na internete. Na otvorenú otázku č. 6 respondenti odpovedali formou dlhej odpovede.

Otázka č. 7 a 8:

Zaujímate sa o Čínu? (ÁNO/NIE)

Pokiaľ ste na predchádzajúcu otázku odpovedali áno, uveďte, prosím, čo o Číne vás zaujíma, alebo čo zaujímavé už o Číne viete.

Táto otázka bola zameraná na zistenie toho, aký je záujem mladých ľudí o Čínu v súčasnosti a aké informácie sami vyhľadávajú. Na otázku č. 8 respondenti odpovedali formou dlhej odpovede.

Otázka č. 9:

Zvoľte zdroje informácií o Číne, ktoré sú pre vás najrelevantnejšie:

Táto polouzavretá otázka sa týkala zdrojov, z ktorých študenti najčastejšie získavajú informácie o Číne. Ponúkala výber z viacerých možností, ale aj možnosť doplniť vlastnú odpoveď. Respondenti mohli zvoliť jednu alebo viacero z možností.

Otázka č. 10 a 11:

Pokiaľ by vaša škola ponúkala krúžok alebo seminár zameraný na Čínu, mali by ste oň záujem? (ÁNO/NIE)

Pokiaľ ste na predchádzajúcu otázku odpovedali áno, ktoré z nasledujúcich oblastí by vás o Číne zaujímali najviac? (Môžete zvoliť viac možností.)

Cieľom poslednej dvojice otázok bolo zistiť, či by respondenti – študenti, mali záujem vzdelávať sa o Číne viac, v rámci školy, či už formou krúžku, alebo seminára, a tiež zistiť, o ktoré oblasti by bol prípadný záujem. Otázka číslo 11 bola polouzavretá, respondenti mali na výber niekoľko možností, ale mohli aj sami doplniť krátku odpoveď.

3.4.2 Dotazník pre vyučujúcich

Dotazník zameraný na vyučujúcich bol takisto veľmi krátky a anonymný. Skladal sa zo šiestich otázok. Prvé tri otázky sa týkali veku, pohlavia a vyučovaného predmetu, resp. kombinácie predmetov. Cieľom týchto otázok bolo získať prehľad o vzorke

respondentov, ktorí sa do výskumu zapojili. Analýza tejto vzorky je tiež bližšie rozpísaná v kapitole 3.5.

Zvyšné tri otázky boli zamerané na zistenie toho, či a do akej miery vyučujúci považujú vzdelávanie sa o Číne v súčasnosti za dôležité, a tiež, či v rámci voľnosti, ktorú poskytuje ŠVP, zaradili nejaké informácie o Číne do látky vyučovanej na hodinách.

V dotazníku respondenti zodpovedali tieto otázky:

Otázka č. 4:

Považujete vzdelávanie sa o Číne pre mladých ľudí v súčasnosti za dôležité? (ÁNO/NIE)

Táto otázka bola uzavretá a jej cieľom bolo získať štatistický údaj o tom, či vyučujúci na slovenských gymnáziách považujú otázku Číny za dôležitú, alebo nie.

Otázka č. 5:

Zaradili ste niekedy extra informácie o Číne do látky vyučovanej na hodinách v rámci voľnosti, ktorú poskytuje ŠVP? Ak áno, prečo?

Táto otázka bola otvorená a ponúkala možnosť využitia dlhej formy odpovede, čo respondentom umožnilo svoju odpoveď bližšie špecifikovať. Prínosom tejto otázky je menší prehľad informácií, ktoré sa na gymnáziách vyučujú nad rámec ŠVP.

Otázka č. 6:

Sú podľa vás informácie týkajúce sa Číny, ktoré sú zahrnuté v rámci ŠVP dostačujúce? Ak nie, čo by ste doplnili a prečo?

Posledná otázka bola takisto otvorená, s možnosťou dlhej odpovede. Respondentom umožnila vyjadriť subjektívny názor a bližšie špecifikovať, ktoré oblasti týkajúce sa Číny považujú za natoľko dôležité, aby boli zaradené do ŠVP.

3.5 Výskumná jednotka

Mojím pôvodným plánom bolo zamerať sa na druhý stupeň základných škôl a na všetky druhy stredných škôl na Slovensku. Po konzultácií s vedúcou mojej práce sme však dospeli k záveru, že bude lepšie moju tému zúžiť a zamerať sa osobitne na gymnáziá. Hlavným dôvodom pre toto rozhodnutie bol fakt, že práve gymnazisti pokračujú vo všeobecnom vzdelávaní a naďalej sa tak zaoberajú štúdiom dejín, geografie, občianskej náuky a podobne. Tieto predmety na odborných stredných školách nie sú natoľko podstatné a často sa vyučujú len v prvom a druhom ročníku s veľmi malou časovou dotáciou hodín. Dá sa preto predpokladať, že práve gymnazisti by mali mať možnosť získať väčšie množstvo informácií o Číne v porovnaní s ostatnými študentmi na Slovensku.

Pôvodne som chcela osloviť a osobne navštíviť aspoň jedno gymnázium v každom z ôsmich krajov Slovenska. Chcela som tak zistiť, či sa vyskytnú značné rozdiely v množstve vedomostí, alebo v spôsobe vnímania problematiky Číny medzi jednotlivými časťami Slovenska. Z dôvodu pandémie však zrealizovanie môjho pôvodného plánu nebolo možné. Svoj výskum som tak musela zrealizovať v online prostredí prostredníctvom elektronických dotazníkov, vytvorených na platforme *Google Forms*.

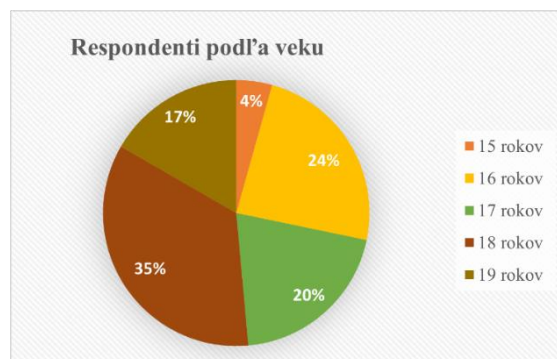
Prostredníctvom e-mailu som oslovila takmer všetky gymnáziá na Slovensku, s výnimkou maďarských a bilingválnych gymnázií, pretože tých sa týka osobitný vzdelávací program, s prosbou o zapojenie sa do výskumu. Zámerne som vynechala aj Gymnázium Michala Kováča v Banskej Bystrici, ktoré sa špecializuje aj na výuku v čínskom jazyku, pretože by mohlo dôjsť k značnému skresleniu celkových výsledkov. Žiaľ, ani po opakovaných pokusoch osloviť školy v krajoch, z ktorých som po prvom rozoslaní e-mailov nemala žiadnu spätnú väzbu, sa do môjho výskumu nezapojili školy z Bratislavského, Banskobystrického a Nitrianskeho kraja. Očakávala som, že práve online forma výskumu poskytne priestor pre zapojenie sa väčšiemu množstvu účastníkov, no v konečnom dôsledku sa zapojilo respondentov menej, než som na začiatku predpokladala.

Dotazník pre študentov vyplnilo 138 respondentov. Z väčšiny škôl na môj e-mail neodpovedali vôbec, z niektorých škôl odpovedali s tým, že moju prosbu o zapojenie sa budú prostredníctvom e-mailu tlmočiť svojim študentom, ale zapojenie sa nevedia nijako zaručiť. Vidieť to napríklad na výsledkoch z Prešovského a Košického kraja, kde som s prosbou o zapojenie sa, oslovila takmer 10 škôl v oboch krajoch, no spätná väzba prišla len od štyroch respondentov z celého Prešovského kraja a z Košického kraja sa do výskumu zapojil len jeden respondent (porov. Graf 1).

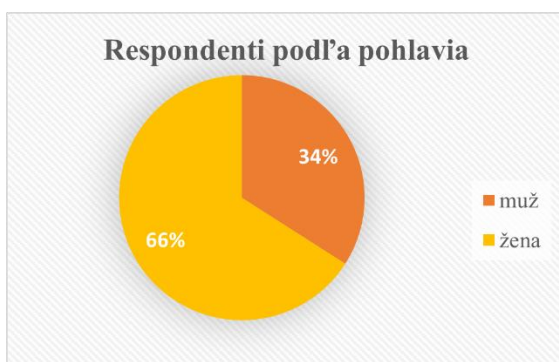
Graf 1 Respondenti podľa kraja, v ktorom sa nachádza škola (študenti)

Vek respondentov sa pohyboval v rozmedzí od pätnásť do devätnásť rokov. Najviac respondentov bolo vo veku osemnásť rokov, táto skupina tvorí 35 %. Najmenej respondentov bolo vo veku pätnásť rokov – 4 % (porov. Graf 2).

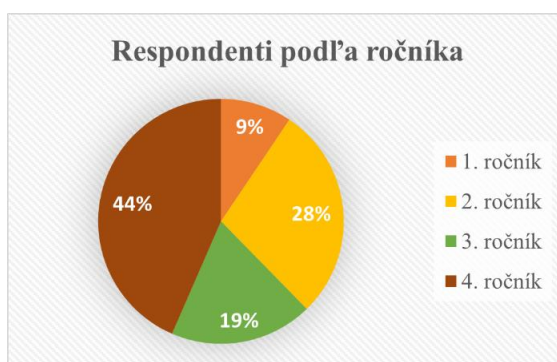

Graf 2 Respondenti podľa veku (študenti)

Do výskumu sa zapojilo viac žien ako mužov. Konkrétne je to 66 % žien a 34 % mužov (porov. Graf 3). Z celkového počtu 138 respondentov, 44 % v súčasnosti navštevuje štvrtý ročník gymnázia, 28 % druhý ročník, 19 % navštevuje tretí ročník a len 9 % navštevuje prvý ročník (porov. Graf 4).

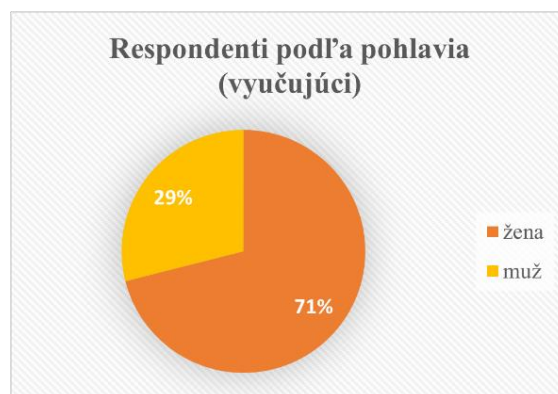
Graf 3 Respondenti podľa pohlavia (študenti)

Graf 4 Respondenti podľa ročníka (študenti)

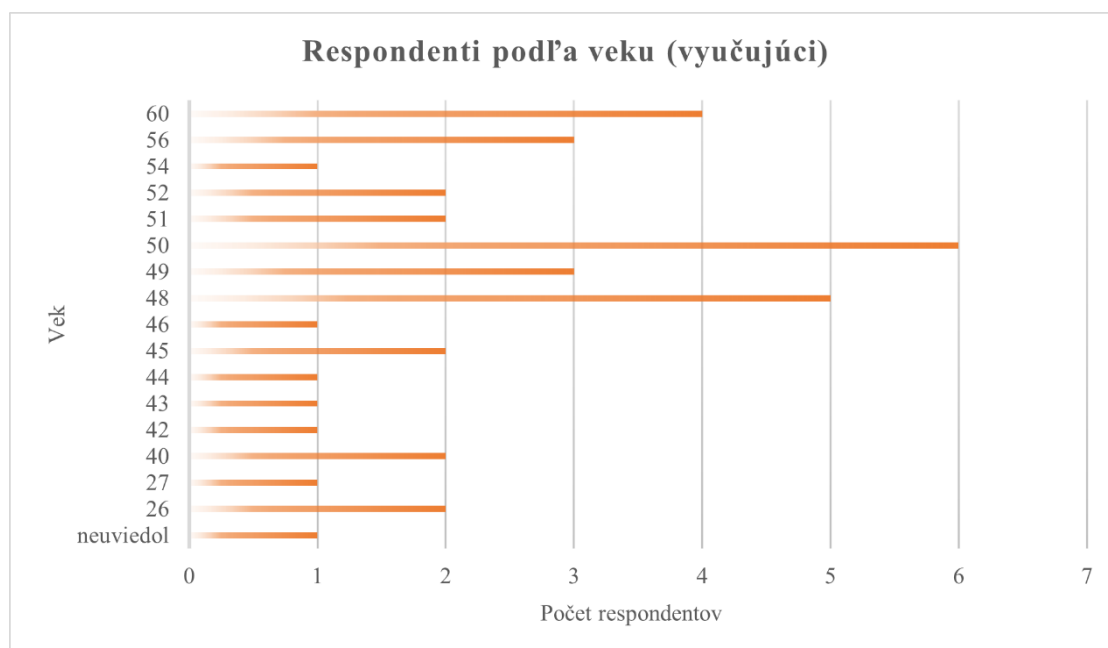
Pretože sa v Štátom vzdelávacom programe Čína takmer nespomína, považovala som za potrebné v rámci svojho výskumu osloviť aj pedagógov, ktorí na gymnáziách pracujú. Štátny vzdelávací program poskytuje vyučujúcim do istej miery voľnosť, čo znamená, že môžu v rámci výuky zahrnúť aj iné ako povinné témy, podľa toho, čo považujú za dôležité. Domnievala som sa, že by aj menší prieskum v tejto oblasti mohol byť prínosný k mojej bakalárskej práci. Vytvorila som preto aj dotazník určený pedagógom na gymnáziách, ktorého cieľom bolo zistiť, či učitelia považujú tému Číny za dôležitú a či sa v rámci hodín tejto problematike aspoň okrajovo venujú.

Výskumná jednotka však v tomto prípade bola podstatne menšia. Pôvodne som mala v pláne osloviť aspoň dvadsať vyučujúcich, no nakoniec tento dotazník vyplnilo až 38 respondentov. 71 % respondentov tvorili ženy, 29 % boli muži (porov. Graf 5).

Graf 5 Respondenti podľa pohlavia (vyučujúci)

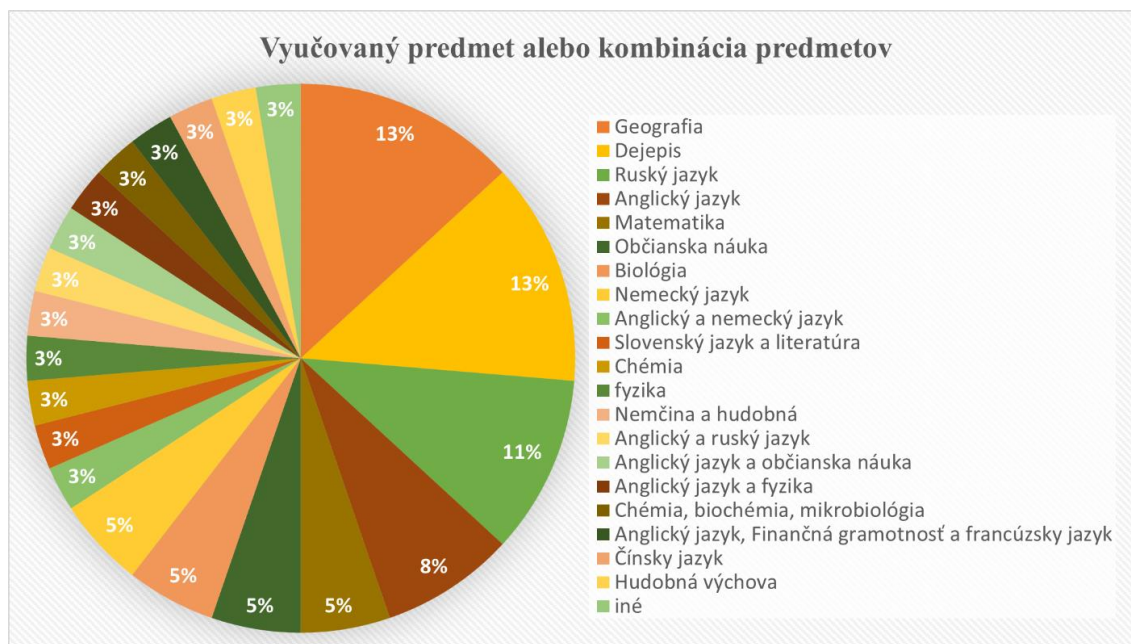
Vek respondentov sa v tomto prípade pohyboval v rozmedzí od 26 do 60 rokov. Najviac respondentov bolo vo veku 50 a 48 rokov. Respondenti vo veku 26 a 27 rokov boli len traja. Následne sa vek respondentov pohyboval od 40 rokov nahor (porov. Graf 6).

Graf 6 Respondenti podľa veku (vyučujúci)

Následujúci graf zachytáva rôznorodosť predmetov, ktorými sa respondenti zaoberajú, podľa toho, ako to sami uviedli. Z grafu vyplýva, že najviac respondentov sa venuje predmetom dejepis, geografia a ruský jazyk, no keď sa do úvahy vezmú aj všetky zmienené kombinácie, najviac respondentov vyučuje predmet anglický jazyk, prípadne anglický jazyk v kombinácii s iným vyučovacím predmetom. Hneď za tým však nasleduje geografia, dejepis a ruský jazyk. Do výskumu sa zapojilo aj väčšie množstvo učiteľov nemeckého jazyka a dokonca aj niekoľko učiteľov matematiky, fyziky, biológie, chémie, slovenského jazyka a literatúry, hudobnej výchovy, francúzskeho

jazyka a finančnej gramotnosti. Jeden z respondentov svoju špecializáciu neuviedol a obzvlášť raritou je respondent, ktorý ako vyučovací predmet uviedol čínsky jazyk (Porov. Graf 7).

Graf 7 Vyučovaný predmet alebo kombinácia predmetov (vyučujúci)

3.5 Postup práce

3.5.1 Teoretická časť

Teoretická časť je venovaná analýze Štátneho vzdelávacieho programu pre gymnáziá na Slovensku so zameraním sa predovšetkým na vzdelávacie štandardy pre geografiu, dejepis a občiansku náuku. Dá sa totiž predpokladať, že práve na týchto predmetoch sa študenti s problematikou Číny naozaj stretnú. ŠVP je voľne dostupný na stránkach Štátneho pedagogického ústavu a bol schválený Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky v roku 2015 (ŠPÚ 2015a).

V rámci tejto analýzy som si najskôr zbežne pozrela ŠVP pre základné školy, aby som zistila, akými vedomosťami o Číne by mali študenti disponovať pri nástupe na gymnázium, resp. inú strednú školu. Zistila som, že sa Čína spomína len v časti Človek a spoločnosť, do ktorej spadajú predmety geografia, dejepis a občianska náuka. Z toho dôvodu som sa rozhodla zamerať sa práve na túto časť aj v rámci analýzy ŠVP pre gymnáziá.

Prvým krokom bolo vyhľadávanie oblastí, ktoré Čínu priamo spomínajú. Mohlo ísť o pojem Čína ako taký, alebo akýkoľvek názov čínskeho mesta, rieky, pohoria, kultúrnej pamiatky a podobne. Takýchto prípadov však bolo veľmi málo. Druhým krokom preto

bola podrobnejšia analýza, pri ktorej som sa zamerala na vyhľadávanie oblastí, ktoré by s Čínou a problematikou, ktorá zahŕňa aj Čínu, mohli súvisieť, aj keď sa tam Čína vyslovene nespomína. Takouto témou môže byť napríklad rozmiestnenie obyvateľstva na Zemi, kolonizácia alebo začiatky svetového obchodu, totalitné režimy a podobne.

Všetky zistenia a zaujímavosti som si zaznamenávala a na základe týchto zistení som následne vytvorila zoznam okruhov, ktoré by hypoteticky mohli obsahovať aj informácie o Číne. Mojm pôvodným plánom bolo na základe tohto prehľadu vytvoriť menší zoznam otázok, ktoré by boli použité v dotazníku pre študentov. Cieľom takéhoto dotazníka by bolo zistiť, na aké množstvo z otázok vedia študenti správne odpovedať na základe toho, čo sa o Číne naučili v škole. Tento plán nakoniec z dôvodu pandémie nebolo možné zrealizovať. Napriek tomu som sa však rozhodla väčšinu z týchto otázok v práci ponechať vo forme hypotéz, ktoré sú uvedené v analýze v teoretickej časti, a porovnať, či niečo z toho, čo respondenti v dotazníku uviedli, korešponduje s tým, čo by na základe mojej analýzy ŠVP mohli hypoteticky ovládať.

V teoretickej časti som sa venovala aj analýze výsledkov menšieho výskumu zameraného na pedagógov, ktorého ciele sú popísané vyššie (porov. kap. 3.1 a 3.2). Tento výskum rovnako ako výskum zameraný na študentov prebiehal od 2. 12. 2020 do 17. 2. 2021 a bol takisto vykonaný prostredníctvom elektronických dotazníkov na platforme *Google Forms*. Tie boli distribuované prostredníctvom e-mailov takmer na všetky gymnáziá na Slovensku. Zoznam registrovaných gymnázií je voľne dostupný na stránkach Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVaŠ SR 2020). Všetky tieto školy som následne kontaktovala prostredníctvom kontaktného e-mailu, ktorý bol zverejnený na webových stránkach jednotlivých škôl. Na tento účel som si zriadila aj osobitnú e-mailovú schránku a na konci každého dotazníka som uviedla túto špeciálnu e-mailovú adresu pre prípad, že by mal niekto z respondentov otázky alebo záujem o výslednú prácu. Všetky odpovede som si prehľadne zaznačila do tabuliek, ktoré som následne otázku za otázkou analyzovala, pričom ma zaujímalo najmä to, aký vplyv má špecializácia jednotlivých vyučujúcich na odpovede uvedené v dotazníku. Vzhľadom k pomerne malej vzorke respondentov som analýzu z hľadiska veku a pohlavia v tomto prípade nepokladala za relevantnú. Zistenia som popísala v rámci teoretickej časti tejto práce. Výsledky sú doplnené niekoľkými grafmi.

3.5.2 Praktická časť

V rámci praktickej časti som sa zamerala na analýzu dotazníkového výskumu, ktorý bol zameraný na študentov. Tento výskum pre zhoršujúcu sa pandemickú situáciu, prebiehal výhradne v online prostredí pomocou platformy *Google Forms*. Tomu museli byť prispôsobené aj dotazníkové otázky a ich forma, a tým aj celá podoba praktickej časti tejto práce.

Tento výskum prebiehal v rovnakom časovom rozmedzí ako výskum zameraný na vyučujúcich a dotazníky boli distribuované rovnakým spôsobom (porov. kap. 3.5.1). Z niektorých škôl prišla prostredníctvom e-mailu obratom aj spätná väzba s tým, že môj e-mail prepošlú študentom, ktorí sa môžu následne do výskumu zapojiť, pokiaľ majú sami záujem. Z väčšiny škôl som spätnú väzbu nedostala, napriek tomu sa však z väčšiny krajov zapojilo isté množstvo respondentov.

Odpovede boli rovnako spracované do prehľadných tabuliek pre jednotlivé dvojice otázok a následne analyzované aj z hľadiska pohlavia, veku a ročníka. Zaujímalo ma, či majú tieto faktory zásadný vplyv na výsledky výskumu. Zistenia som popísala v rámci praktickej časti tejto práce a výsledky sú doplnené niekoľkými grafmi. Na záver som porovnala zistenia v tejto časti práce s hypotézami, ktoré boli vytvorené na základe analýzy ŠVP v teoretickej časti.

4. Teoretická časť

4.1 Čo je to Štátny vzdelávací program

Štátny vzdelávací program môžeme charakterizovať ako „záväzný národný rámec pre úplné stredné všeobecné vzdelávanie“ (ŠPÚ 2015a, s. 3). Zároveň „reprezentuje prvú úroveň dvojúrovňového modelu vzdelávania. Je východiskovým dokumentom pre prípravu školských vzdelávacích programov (ďalej len ŠkVP), ktoré predstavujú druhú úroveň dvojúrovňového modelu vzdelávania“ (ŠPÚ 2015a, s. 3). Každá škola tak môže prostredníctvom využitia disponibilných hodín v rámci svojho ŠKvP podporiť či doplniť oblasti, ktoré to na základe špecifických regionálnych či lokálnych podmienok, alebo požiadaviek žiakov a rodičov vyžadujú (ŠPÚ 2015a, s. 3).

Štátny pedagogický ústav ďalej uvádza, že „ŠVP vychádza z demokratických a humanistických hodnôt spoločnosti. Na ich základe vymedzuje vzdelávacie štandardy poskytovaného vzdelávania v cieľovej, výkonovej a obsahovej rovine. Tieto štandardy tvoria východisko k osvojovaniu si a rozvíjaniu kompetencií žiakov“ (ŠPÚ 2015a, s. 3). Okrem toho však ŠVP zdôrazňuje aj potrebu zabezpečenia primeraných personálnych, materiálno-technických a priestorových podmienok procesu vzdelávania, uvádza požiadavky na vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením a umožňuje využívanie schválených výsledkov experimentálneho overovania (ŠPÚ 2015a, s. 3).

Cieľom úplného stredného všeobecného vzdelávania je podľa ŠPÚ poskytnúť študentom všeobecný vzdelanostný základ. Ten má vychádzať zo systematického a vyváženého výberu informácií a poznatkov z vedeckého aj kultúrneho dedičstva. Zároveň má študentov naučiť zaraďovať získané informácie do praxe v bežnom živote a mal by im tiež poskytnúť možnosti pre optimálny výber ďalšieho vzdelávania či pracovného zaradenia. Okrem iného Štátny pedagogický ústav v dokumente k ŠVP tiež uvádza, že k hlavným cieľom úplného stredného všeobecného vzdelávania patrí aj snaha motivovať študentov k tomu, aby sa zaujímali o svet a ľudí okolo seba, aby boli aktívni pri ochrane ľudských a kultúrnych hodnôt, životného prostredia a života na Zemi. Cieľom je tiež u mladých ľudí posilniť prístup rešpektujúci ľudské práva, zodpovednú účasť v demokratickej spoločnosti a snahu viesť žiakov k tomu, aby si uvedomili globálnu previazanosť udalostí, vývoja i problémov na miestnej, regionálnej, národnej i svetovej úrovni (ŠPÚ 2015a, s. 4).

Čo sa týka štruktúry, ŠVP vymedzuje vzdelávacie oblasti, ktoré združujú predmety s podobnou problematikou. Podrobnejšie sú rozpísané nižšie, v tabuľke č. 1. Pre každú oblasť potom poskytuje osobitné vzdelávacie štandardy, teda zoznamy informácií a tematických celkov, ktoré musia byť obsiahnuté v rámci jednotlivých predmetov.

Tabuľka 1 Vzdelávacie oblasti a príslušné predmety ŠVP pre gymnázium so štvorročným a päťročným vzdelávacím programom (ŠPÚ 2015a, s. 6)

VZDELÁVACIA OBLASŤ	VYUČOVACIE PREDMETY
Jazyk a komunikácia	Slovenský jazyk a literatúra
	Jazyk národnostnej menšiny a literatúra
	Slovenský jazyk a slovenská literatúra
	Druhý vyučovací jazyk (platí pre bilingválne gymnáziá)
	Cudzí jazyk
Matematika a práca s informáciami	Matematika
	Informatika
Človek a príroda	Fyzika
	Chémia
	Biológia
Človek a spoločnosť	Dejepis
	Geografia
	Občianska náuka
Človek a hodnoty	Etická výchova/ Náboženská výchova/ Náboženstvo
Umenie a kultúra	Umenie a kultúra
Zdravie a pohyb	Telesná a športová výchova

Okrem toho však ŠVP zahŕňa aj prierezové témy, ktorých cieľom je doplniť vzdelávacie štandardy o informácie týkajúce sa osobnostného rozvoja, environmentálnej, mediálnej a multikultúrnej výchovy a ochrany života a zdravia (ŠPÚ 2015a, s. 9). ŠVP tiež upravuje výchovu a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením a popisuje rámcové učebné plány, organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie, povinné personálne, materiálno-technické a priestorové zabezpečenie. Tiež stanovuje aj podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia, a takisto definuje štruktúru školského vzdelávacieho programu (ŠPÚ 2015a, s. 12 – 18).

4.2 Zameranie

Táto práca sa zameriava na ŠVP pre gymnáziá, aj keď pôvodným zámerom bolo skúmať aj ŠVP pre druhý stupeň základných škôl a všetky druhy stredných škôl na

Slovensku. Dôvodom zúženia témy bol fakt, že práve gymnazisti pokračujú vo všeobecnom vzdelávaní, naďalej sa tak zaoberajú štúdiom dejín, geografie a občianskej náuky, teda predmetov, ktoré sa môžu dotýkať aj problematiky Číny. Na odborných stredných školách sa tieto predmety často vyučujú len v prvom a druhom ročníku s veľmi malou časovou dotáciou hodín. Môžeme teda predpokladať, že práve gymnazisti by mali mať možnosť získať väčšie množstvo informácií o Číne v porovnaní s ostatnými študentmi na Slovensku.

V rámci analýzy ŠVP pre gymnáziá sa táto práca zameriava obzvlášť na vzdelávaciu oblasť s názvom Človek a spoločnosť, ktorá zahŕňa predmety: geografia, dejepis a občianska náuka. Je to z toho dôvodu, že práve tieto predmety by s najväčšou pravdepodobnosťou mohli zahŕňať aj nejaké informácie o Číne. Analýza v tejto časti práce sa okrajovo dotýka aj vzdelávacích oblastí Umenie a kultúra, Jazyk a komunikácia, a Človek a hodnoty.

4.3 Analýza Štátneho vzdelávacieho programu pre gymnáziá

4.3.1 Geografia

Vzdelávací štandard pre predmet geografia je rozdelený do viacerých celkov. Sú to: *geografia v praxi; zdroje poznávania v geografii; mapovanie Zeme; planéta Zem; atmosféra; hydrosféra; litosféra; biosféra a pedosféra; geografické exkurzie a vychádzky; regionálna a humánna geografia; Slovensko*. Pre každú z týchto oblastí je definovaný výkonový a obsahový štandard. Tieto štandardy sú záväzné pre všetky slovenské gymnáziá a zahŕňajú informácie, ktoré by študenti mali obsiahnuť v priebehu štyroch rokov (pre bilingválne gymnáziá je to päť rokov).

Podľa vzdelávacieho štandardu je cieľom tohto predmetu naučiť študentov samostatne využívať mapy, orientovať sa v rôznych grafoch, tabuľkách, schémach a diagramoch, ktoré obsahujú informácie o krajine, ako aj zhodnotiť pravdivosť informácií dostupných z rôznych zdrojov. Študenti by tiež mali byť schopní zdôvodniť a popísať rôznorodosť prírodných podmienok v rôznych častiach Zeme a ich vplyv na život človeka. Mali by sa tiež naučiť rozumieť podstate rozmanitosti ľudskej spoločnosti a vedieť zaujať postoj k dôležitým otázkam existencie ľudstva na Zemi. Takisto sa očakáva aj schopnosť interpretovať zložitost' krajiny a silnú vzájomnú previazanosť jej prírodných a socioekonomických zložiek a schopnosť komplexne posúdiť perspektívu rozvoja jednotlivých regiónov (ŠPÚ 2015b, s. 3).

Čína sa v rámci vzdelávacieho štandardu k predmetu geografia priamo spomína len raz, a to ako súčasť oblasti regionálna a humánna geografia, keď sa hovorí o jednotlivých významných regiónoch na Zemi (ŠPÚ 2015b, s. 12). Na základných školách sa o Ázii učí v šiestom ročníku a Čína sa tu tiež spomína len okrajovo, no študenti na gymnáziu by tak už však mali byť oboznámení s najväčšími aglomeráciami, významnými riekami a pohoriami. Tieto vedomosti sa na gymnáziu prehĺbujú a v rámci vzdelávacieho štandardu je to zachytené primárne v oblasti regionálna a humánna geografia (ŠPÚ 2014a, s. 11 – 13).

Medzi témy, ktoré by sa v tejto oblasti mohli a mali dotýkať aj Číny, patrí napríklad rozmiestnenie obyvateľstva na Zemi a v regiónoch. Študenti by mali vedieť určiť 15 najľudnatejších miest sveta, lokalizovať ich na mape a určiť ich zastúpenie v konkrétnych regiónoch. (ŠPÚ 2015b, s. 11). Mali by tiež vedieť zdôvodniť, prečo sa nachádzajú práve v daných oblastiach a vzdelávací štandard ďalej tiež uvádza, že by študenti mali vedieť rozprávať o problémoch života obyvateľov veľkomiest v rozvinutých aj menej rozvinutých krajinách (ŠPÚ 2015b, s. 10 – 11). Čína sem jednoznačne spadá, pretože patrí medzi najľudnatejšie krajiny vôbec. Problematika urbanizácie a migrácie obyvateľstva sa okrem iného dotýka aj migrácie za prácou, ktorá je pre Čínu typická a pomerne výrazná, čo znamená, že by sa o nej teoreticky mohlo učiť aj v rámci hodín venovaných tejto problematike.

S Čínou sa študenti jednoznačne stretnú pri skúmaní grafov, tabuliek, vekových pyramíd, diagramov a tematických máp venovaných informáciám o vývoji a zložení obyvateľstva na Zemi (ŠPÚ 2015b, s. 11 – 12). O Číne sa ešte stále často hovorí v spojení s politikou jedného dieťaťa a o vplyve tejto politiky na vývoj demografickej krivky v krajine.

Vzdelávací štandard tiež zmieňuje HDP. Študenti by mali vedieť správne interpretovať štatistické údaje a ekonomické ukazovatele hospodárskej výkonnosti jednotlivých štátov sveta a jednotlivých regiónov. S Čínou spojený je predovšetkým zahraničný obchod. Podľa vzdelávacieho štandardu by študenti mali byť schopní vysvetliť podstatu zahraničného obchodu a určiť najvýznamnejších importérov a exportérov v regiónoch a vo svete (ŠPÚ 2015b, s. 11 – 12).

Vzdelávací štandard zmieňuje aj cestovný ruch, pričom študenti by mali byť schopní identifikovať najvýznamnejšie oblasti a centrá cestovného ruchu na jednotlivých svetadieloch a lokalizovať ich na mape. S Čínou bezprostredne súvisia napríklad mnohé

pamiatky zapísané v Zozname prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO (ŠPÚ 2015b, s. 11).

Ďalšou témou v tejto oblasti sú aj medzinárodné organizácie a hospodárske združenia, pričom Čína je súčasťou viacerých z nich. Vzdelávací štandard priamo zmieňuje napríklad OSN (ŠPÚ 2015b, s. 10).

Jedným z ďalších bodov sú aj globálne problémy na Zemi a ich prejavy. Študenti by sa mali učiť o globálnom otepľovaní, dezertifikácii, odpadovom hospodárstve, exhalátoch, znečistení ovzdušia a vody, odlesňovaní a podobných problémoch (ŠPÚ 2015b, s. 11). Aj v tomto prípade je Čína často spájaná práve so znečistením ovzdušia a vody, preto sa dá predpokladať, že sa s ňou študenti stretnú aj pri preberaní tejto látky.

Vzdelávací štandard ďalej uvádza, že by po absolvovaní študenti mali byť schopní porovnať jednotlivé svetadiely a ich regióny. Mali by vedieť zhodnotiť polohu jednotlivých regiónov a identifikovať ich na mape, vyzdvihnúť ich nosné prírodné danosti, zhodnotiť súčasnú politickú situáciu v konkrétnom regióne a mali by tiež vedieť zaujať stanovisko k aktuálnym ohniskám vojnových konfliktov a náboženských sporov (ŠPÚ 2015b, s. 12). Práve tu sa vyslovene spomína Ázia ako svetadiel so zameraním sa na Čínu, Indiu a Japonsko.

V oblasti *Slovensko* sa takisto spomína zahraničný obchod a Čína by tu mohla byť spomínaná v súvislosti s importom a exportom určitých komodít alebo v spojitosti s niektorými čínskymi firmami, ktoré majú na Slovensku svoje pobočky (ŠPÚ 2015b, s. 14).

4.3.2 Dejepis

Hlavnou funkciou dejepisu je podľa vzdelávacieho štandardu „kultivovanie historického vedomia žiaka a uchovanie kontinuity historickej pamäti odovzďávaním historickej skúsenosti z miestnej, regionálnej, celoslovenskej, európskej alebo svetovej perspektívy“ (ŠPÚ 2015c, s. 2). Zameriava sa však predovšetkým na historické udalosti, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili vývoj slovenskej spoločnosti, s dôrazom na dejiny 19. a 20. storočia, pretože práve tam môžeme nájsť z väčšej časti korene súčasných spoločenských javov i problémov. Dejepis má však tiež viesť študentov k úcte voči iným etnikám a národom, ako aj k rešpektovaniu kultúrnych a iných odlišností (ŠPÚ 2015c, s. 2).

Vzdelávací štandard pre tento predmet je rozdelený do množstva menších celkov. Sú to: *Z historikovej dielne; Z údolí veľkých riek; Stopy antiky; Stopy stredoveku;*

Predkovia Slovákov v Karpatskej kotline; Uhorské kráľovstvo; Odkaz novoveku; Habsburská monarchia v novoveku; Zrod modernej doby a nacionalizmus; Moderný slovenský národ; Európska expanzia 1492 – 1914; Na ceste k prvej svetovej vojne; Slováci v Rakúsko – Uhorsku; Prvá svetová vojna a vznik ČSR; Európa v medzivojnovom období; Československo v medzivojnovom období; Druhá svetová vojna; Slovenský štát (1939 – 1945); Československo za železnou oponou; Konflikt ideológií; Integrácia Európy; Slovensko po roku 1989. V žiadnom z nich sa však o Číne ako takej priamo nehovorí. Ani ŠVP pre základné školy Čínu v rámci vzdelávacieho štandardu k predmetu dejepis vôbec nespomína. Až v deviatom ročníku sa žiaci učia o vzniku OSN, kde by sa teoreticky malo hovoriť aj o Číne (ŠPÚ 2014b, s. 16). Dá sa predpokladať, že je to práve z toho dôvodu, že čínska história výrazným spôsobom priamo neovplyvňovala a nezasahovala do vývoja tej slovenskej. V niektorých z vyššie spomínaných celkov, obzvlášť tých, ktoré sa venujú svetovým dejinám, sa však dajú nájsť oblasti, témy a udalosti, pri ktorých by sa o Číne mohlo hovoriť.

Napríklad v rámci celku *Z údolí veľkých riek* sa hovorí o najstarších mestských štátoch v údoliach veľkých riečnych tokov a hospodárskych a sociálnych vzťahoch v spoločnostiach najstarších východných štátov. Študenti by tiež mali vedieť zovšeobecniť ich civilizačný odkaz. Tento celok sa však zameriava predovšetkým na oblasť Mezopotámie, čo však nevyklučuje možnosť zmieniť aj Čínu, pokiaľ sa pre to daný vyučujúci rozhodne (ŠPÚ 2015c, s. 9).

Oblasť *Zrod modernej doby a nacionalizmus* má okrem iného za cieľ študentov naučiť rozpoznať rôzne ideológie. Spomína sa tu hlavne nacionalizmus a socializmus. Téma ideológie je prepojená aj s históriou Číny, čo znovu ponúka možnosť zahrnúť nejaké informácie do procesu výuky. Avšak vzhľadom na celkové zameranie sa tejto oblasti na Európu a Rusko sa akákoľvek zmienka o Číne nedá jednoznačne očakávať (ŠPÚ 2015c, s. 14).

Zo všetkých vyššie zmienených oblastí s Čínou azda najviac súvisí oblasť *Európska expanzia 1492 – 1914*. Tento celok sa zameriava na zámorské objavy, ich príčiny a dôsledky. Študenti sa tu stretávajú s pojmami: objavitelia, dobyvatelia, kolónie, kolonizátor, impérium, koloniálne ríše a svetový obchod. Mali by vedieť pomocou dejepisnej mapy zdokumentovať jednotlivé objavné plavby a rozdelenie kolónii európskymi veľmocami v novoveku. Podstatnou témou je okrem delenia sveta aj stret kultúr a rasizmus (ŠPÚ 2015c, s. 16). Problematika kolonializmu a problémov s tým spojených s Čínou bezprostredne súvisia. Študenti by sa tu mali jednoznačne stretnúť

s ópiovými vojnami, nakoľko tie sú súčasťou práve spomínanej európskej expanzie. Čína je z historického hľadiska tiež významná pre svetový obchod a import množstva komodít do Európy. Dá sa teda predpokladať, že by študenti mali byť schopní zodpovedať otázky typu: ktoré európske štáty boli priamo zapojené do ópiových vojen s Čínou, ktoré významné komodity boli do Európy importované z Číny alebo komu patril Hongkong do roku 1997.

Keď sa preberá *Druhá svetová vojna*, vzdelávací štandard spomína Japonsko (Hirošima, Nagasaki) (ŠPÚ 2015c, s. 19). Súčasťou druhej svetovej vojny boli aj čínsko-japonské vojny, ktoré však ŠVP vyslovene nespomína. O Číne by sa potom malo hovoriť aspoň v súvislosti so vznikom OSN.

Oblasť *Československo za železnou oponou* sa dotýka Československa po druhej svetovej vojne. Vzdelávací štandard ani tu Čínu vyslovene nespomína, no študenti by sa mali učiť o medzinárodnopolitickom postavení ČSR v danom období (ŠPÚ 2015c, s. 21). V súvislosti s tým by sa mohli stretnúť aj s informáciami o vzťahoch s Čínou, keďže ČSR patrilo medzi prvé tri štáty, s ktorými komunistické úrady Číny v 1949 nadviazali diplomatické vzťahy (Bakešová et al. 2019, s. 317 – 318). Päťdesiate roky sa niesli v znamení všestranného rozvoja československo-čínskych vzťahov. Oba štáty si v priebehu niekoľkých rokov vymenili množstvo delegácií a v roku 1950 bola podpísaná prvá obchodná dohoda medzi ČSR a ČLR (Bakešová et al. 2019, s. 321).

Oblasť *Konflikt ideológií* sa zaoberá predovšetkým studenou vojnou a jej dôsledkami. Spomína sa tiež dekolonizácia a medzinárodné vzťahy (ŠPÚ 2015c, s. 22). V nadväznosti na studenú vojnu by sa študenti mohli stretnúť aj s v poslednej dobe v médiách často skloňovaným pojmom tzv. novej studenej vojny, ktorý s Čínou súvisí.

Oblasť *Integrácia Európy* sa okrem iného venuje aj globálnym problémom súčasného sveta (napr. ekológia, ľudské práva, extrémizmus a pod.) a kladom aj záporom globalizačných tendencií vo svete (napr. informačná explózia, mediálny svet, globálna dedina) (ŠPÚ 2015c, s. 23). V týchto súvislostiach by mohlo opäť dôjsť aj k zmienke o Číne, aj keď sa v rámci tejto oblasti vzdelávacieho štandardu priamo nespomína.

Celkovo môžeme teda zhodnotiť, že aj keď sa vo vzdelávacom štandarde k predmetu dejepis v rámci ŠVP Čína priamo nespomína, dajú sa nájsť oblasti, ktoré by sa jej mohli do určitej miery dotýkať. To, či bude Čína zahrnutá do procesu výuky, závisí od školských vzdelávacích programov, ktoré sú vytvorené na základe ŠVP a od jednotlivých vyučujúcich, ktorí sa môžu rozhodnúť pre zahrnutie extra informácií, pokiaľ ich považujú za dôležité, v rámci voľnosti, ktorú pre tento účel ŠVP poskytuje.

4.3.3 Občianska náuka

Vzdelávací štandard k predmetu občianska náuka uvádza, že je predmet „koncepovaný tak, aby svojím obsahom pomáhal žiakom orientovať sa v sociálnej realite a ich začleňovaní do rôznych spoločenských vzťahov a väzieb“ (ŠPÚ 2015d, s. 2). Medzi ciele tohto predmetu patrí napríklad oboznámenie študentov s činnosťou dôležitých politických inštitúcií a orgánov, a tiež poskytnutie základov ekonomickej gramotnosti. Má študentov naučiť, ako sa orientovať a uplatniť na pracovnom trhu aj v medzinárodnom meradle. Okrajovo sa tiež dotýka základov filozofie, pričom ju prezentuje ako určité „laboratórium ľudského myslenia“ (ŠPÚ 2015d, s. 2). Po absolvovaní tohto predmetu v priebehu štyroch či piatich rokov by študenti mali vedieť rešpektovať základné princípy demokracie a tolerancie, mali by získať rešpekt ku kultúrnym, náboženským a iným odlišnostiam ľudí a spoločenstiev, ako aj zvládnuť základný kategóriálno-pojmový aparát filozofie (ŠPÚ 2015d, s. 3).

Vzdelávací štandard je aj v tomto prípade rozdelený do niekoľkých celkov. Sú to: *Človek ako osobnosť*; *Človek a spoločnosť*; *Občan a štát*; *Občan a právo*; *Základné ekonomické problémy a ich riešenie*; *Finančná gramotnosť*; *Čo je filozofia a k čomu je dobrá*; *Filozofický spôsob osvojovania si sveta*. Čína sa vyslovene nespomína ani v jednom z nich, no niektoré oblasti na základe preberanej témy teoreticky umožňujú aj zmienku o Číne. Je potrebné si však uvedomiť, že sú to všetko len hypotetické možnosti a záleží od jednotlivých vyučujúcich, či sa pre zaradenie určitých informácií rozhodnú, alebo nie.

Oblasť *Občan a štát* sa napríklad venuje jednotlivým formám štátu. Študenti by mali vedieť na konkrétnych príkladoch porovnať jednotlivé formy štátov a na vybraných príkladoch identifikovať výhody a nevýhody priamej aj nepriamej demokracie a rôznych volebných systémov. Tiež by mali byť schopní objasniť podstatu a význam politického pluralizmu pre život v štáte. Preberá sa tu deľba štátnej moci, princípy demokracie a volebné systémy (ŠPÚ 2015d, s. 6 – 7). Čína je jednoznačne zaujímavým príkladom pri diskusií na túto tému. Okrem toho sa táto oblasť venuje aj systému ochrany ľudských práv a práv menšín na medzinárodnej, regionálnej a vnútroštátnej úrovni. Študenti by tak mali vedieť rozpoznať v konkrétnych situáciách porušovanie ľudských práv a prejavy diskriminácie (ŠPÚ 2015d, s. 6 – 7). Tu sa znovu priam ponúka možnosť zmieniť Čínu ako špecifický príklad.

V oblasti *Základné ekonomické problémy a ich riešenie* sa zase preberajú rôzne typy ekonomík, základné ekonomické otázky, typy trhov, trhový mechanizmus, trhov

konkurencia, trh práce a makroekonomické ukazovatele. Študenti by mali vedieť porovnať rôzne typy ekonomík z hľadiska ich prístupu k riešeniu základných ekonomických otázok, na rôznych príkladoch poukázať na výhody a nevýhody jednotlivých typov ekonomík, a tiež preukázať praktickú orientáciu v problematike fungovania trhového mechanizmu (ŠPÚ 2015d, s. 9 – 10). Keďže Čína patrí medzi ekonomické mocnosti súčasného sveta, dá sa predpokladať, že by sa o nej mohlo hovoriť aj v tejto oblasti. Oblasť sa zameriava aj na špecifiká trhu práce. Študenti by tiež mali vedieť uviesť konkrétne príklady globalizácie pracovného trhu a dokumentovať dopady globálneho trhu na prírodu i na človeka.

Oblasť *Čo je filozofia a k čomu je dobrá a Filozofický spôsob osvojovania si sveta* sa venujú základom filozofie. Študenti sa napríklad učia vymedziť základné identifikačné znaky filozofie, vedy, náboženstva, umenia a ideológie a mali by poznať základné rozdiely, ktoré odlišujú filozofiu od uvedených významových útvarov (ŠPÚ 2015d, s. 11). Aj keď sa tieto oblasti zameriavajú predovšetkým na európsku filozofiu, určité časti ponúkajú možnosť dotknúť sa aj Číny. Filozofia sa zaoberá aj otázkami náboženstva a ideológií. V súvislosti s tým by sa študenti mohli stretnúť napríklad s filozofiou budhizmu či taoizmu, s Konfuciom, Menciom alebo inými čínskymi mysliteľmi. Vzdelávací štandard do tejto oblasti zahŕňa aj problematiku sociálnych utópií, filozofiu marxizmu a leninizmu a ďalšie etické a sociálno-politické doktríny. Okrem toho by sa študenti mali učiť aj o filozofickom pozadí vyhrocovania vzájomných vzťahov človeka a prírody, ekologických problémov a podobne. Tiež by sa v rámci výuky na hodinách občianskej náuky mali študenti naučiť rozlíšiť pozitívny a negatívny vplyv médií na človeka a spoločnosť (ŠPÚ 2015d, s. 11 – 15).

Na základe analýzy môžeme teda vidieť, že možností, kde by sa dalo zaradiť Čínu do výuky, je pomerne dosť aj v rámci tohto predmetu. To, či sa študenti s týmito informáciami stretnú, však záleží predovšetkým od jednotlivých vyučujúcich, ktorí sa pre to môžu, ale nemusia rozhodnúť.

4.3.4 Umenie a kultúra

Podľa ŠVP má tento predmet ponúknuť študentom možnosť oboznámiť sa „s priestorom kultúry a umenia v súvislostiach súčasných kultúrnych, spoločenských, ekonomických a politických procesov“ (ŠPÚ 2015e, s. 2). Okrem rozlišovania hlavných umeleckých a kultúrnych smerov, prúdov a druhov, by sa tu mali študenti zoznámiť aj s kultúrou iných národov, naučiť sa chápať význam kultúrnych a umeleckých pamiatok, či

už národného, alebo svetového dedičstva. Predmet sa má podieľať na rozvíjaní zodpovedného postoja k hodnotám národnej kultúry a iných kultúr a má primäť študentov k rešpektovaniu hodnôt a rozdielov kultúr iných národov (ŠPÚ 2015e, s. 2 – 3).

Aj tento predmet má vzdelávací štandard rozčlenený do niekoľkých tematických celkov. Sú to: *Kultúra a kultúrna tradícia: kultúrne povedomie, identita, tvorba kultúrnej tradície; Móda a životný štýl; Kultúra tela – kult tela; Každodenná kultúra – experimenty; Historická kultúra a súčasnosť; Vysoká a nízka kultúra; Reklama; Masová a populárna kultúra; Elektronické médiá; Umelecké druhy; Vyjadrovacie a výrazové možnosti rôznych umeleckých druhov; Analýza a interpretácia umeleckého diela; Prevádzka v kultúre – prezentácia umenia; Hodnota umenia a trh s umením; Poznávanie umenia*. Ani v tomto prípade sa však Čína a čínska kultúra v žiadnom zo spomínaných tematických celkov nevyskytuje priamo. Avšak podobne ako pri vyššie spomínaných predmetoch, aj vo vzdelávacom štandarde k tomuto predmetu sa dajú nájsť tematické celky, v rámci ktorých by k zmienke o Číne a jej kultúre mohlo dôjsť.

Napríklad tematický celok *Móda a životný štýl* ponúka možnosť hovoriť o rôznom vnímaní krásy tela a tváre v rôznych kultúrach. V rámci tohto celku by sa študenti mali zoznámiť aj s rôznymi funkciami módy (napr. identifikačná, diferenciacná) a problematikou globalizácie v móde (ŠPÚ 2015e, s. 5). Čína by sa tu mohla spomenúť v súvislosti s rýchlou módou alebo s bohatou históriou tradičných odevov. Podobnou témou sa zaoberá aj celok *Kultúra tela – kult tela*, kde by sa študenti mali stretnúť s rôznymi ukázkami ideálov krásy v rôznych kultúrach (ŠPÚ 2015e, s. 6). Čína, a v podstate aj väčšina krajín ďalekého východu, sú známe odlišným ideálom krásy. Dá sa preto predpokladať, že by nejaké ukážky mohli byť zaradené do procesu výuky aj v rámci tohto celku.

Ďalším tematickým celkom, v rámci ktorého by sa študenti mohli stretnúť s Čínou, je *Historická kultúra a súčasnosť*. Predmetom výuky v rámci tohto celku sú totiž kultúrne predmety, pamiatky a umeleckého diela. Študenti by mali vedieť na konkrétnych príkladoch zdôvodniť význam svetového kultúrneho dedičstva a jeho ochrany. Zároveň by sa tu mali učiť aj o rôznych národných kultúrnych tradíciách (ŠPÚ 2015e, s. 8). Pre porovnanie je Čína so svojou špecifickou kultúrou zaujímavým príkladom. Akékoľvek zaradenia takýchto informácií je však znovu v kompetencii jednotlivých vyučujúcich.

4.3.5 Ostatné vyučovacie predmety

V predmete Slovenský jazyk a literatúra sa Čína v rámci vzdelávacieho štandardu nespomína. Študenti by sa azda mohli stretnúť s čínštinou v rámci preberania jazykových rodín a rôznych druhov písma, no žiadna preložená čínska a ani iná ázijská literatúra nie je zaradená medzi diela povinného čítania.

Pri ostatných jazykových predmetoch je to podobne. Vzdelávacie štandardy pre anglický, nemecký, francúzsky či ruský jazyk Čínu nespomínajú, ale vyučujúci sa môže rozhodnúť zaradiť extra informácie do procesu výuky, podľa vlastného uváženia a potrieb študentov. Môže sa tak stať, že sa študenti stretnú s problematikou Číny aj v rámci týchto predmetov, no nemôžeme to jednoznačne predpokladať.

S problematikou Číny by sa študenti mohli stretnúť ešte azda v spojení so vzdelávacou oblasťou Človek a hodnoty, ktorá zahŕňa predmety etická výchova a náboženstvo. Vo vzdelávacích štandardoch sa však opäť žiadna zmienka o Číne nevyskytuje.

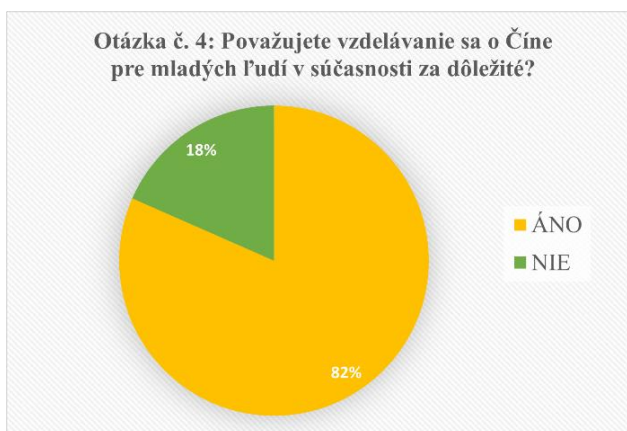
Pri ostatných vzdelávacích oblastiach platí to isté – Čína sa tu nespomína a je len veľmi nepravdepodobné, že by k zaradeniu takýchto informácií pri predmetoch, ako sú matematika, informatika, fyzika, biológia, chémia či telesná výchova, reálne došlo.

4.5 Spätná väzba od pedagógov

Ako je už zrejmé z predošlej kapitoly, na základe ŠVP je len veľmi ťažké presne určiť, aké množstvo a ktoré informácie o Číne sa reálne dostanú do procesu výuky, keďže v rámci celého ŠVP je Čína ako taká spomenutá len raz. Z toho dôvodu bol zaradený do výskumu aj dotazník pre vyučujúcich, ktorého cieľom bolo zistiť, či vyučujúci považujú tému Číny pre študentov za dôležitú a aké informácie sami zaradili do procesu výuky v rámci voľnosti, ktorú pre tento účel poskytuje ŠVP.

4.5.3 Otázka č. 4

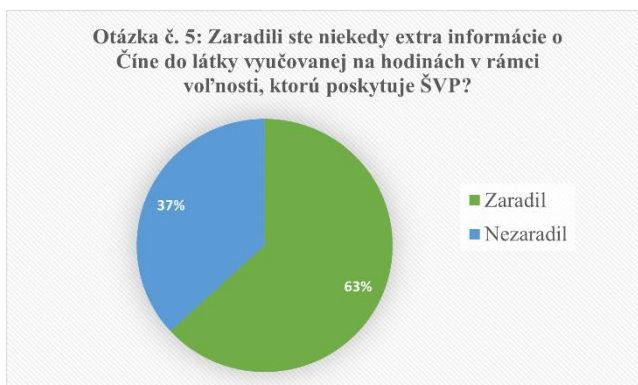
Až 82 % z opýtaných pedagógov na otázku, či považujú vzdelávanie sa o Číne pre mladých ľudí v súčasnosti za dôležité, odpovedalo kladne (porov. Graf č. 8). Zo zvyšných 18 % väčšiu časť tvorili ženy – až 71 %. Záporne odpovedali predovšetkým učiteľia matematiky, fyziky, biológie a jazykových predmetov (angličtina a nemčina). Vyskytol sa tiež jeden prípad, keď otázku záporne zodpovedal aj učiteľ dejepisu. Z analýzy odpovedí na túto otázku však jasne vyplýva, že väčšina pedagógov bez ohľadu na pohlavie, vek či zameranie, si uvedomuje dôležitosť úlohy, ktorú v súčasnosti Čína zohráva vo svete, a potrebu vzdelávať mladých ľudí aj v tejto oblasti.

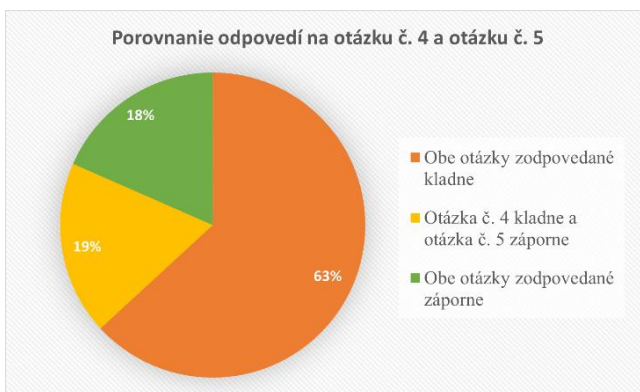
Graf 8 Otázka č. 4 – odpovede (vyučujúci)

4.5.4 Otázka č. 5

Na otázku, či respondenti zaradili niekedy extra informácie o Číne do látky vyučovanej na hodinách v rámci voľnosti, ktorú poskytuje ŠVP, odpovedalo kladne 63 % opýtaných (porov. Graf 10). V porovnaní s predošlou otázkou, kde záporne odpovedalo len 18 % respondentov, v tomto prípade záporne odpovedalo až 37 % opýtaných (porov. Graf 9). Záporne sa vyjadrili predovšetkým vyučujúci jazykových predmetov (angličtina, nemčina, francúzština, ruština), učiteľia matematiky, fyziky, biológie či hudobnej výchovy. Okrem toho sa však záporne vyjadrili aj dvaja učiteľia občianskej

Graf 9 Otázka č. 5 – odpovede (vyučujúci)

Graf 10 Porovnanie odpovedí na otázku č. 4 a č. 5 (vyučujúci)

náuky, jeden učiteľ geografie a jeden učiteľ dejepisu. Teda aj napriek tomu, že väčšina respondentov nejake informácie o Číne do procesu výuky zaradila, je tu stále pomerne veľká časť respondentov, ktorí takúto možnosť nevyužili. Medzi tých patria aj takí, ktorí otázku Číny vzhľadom na odpovede v otázke č. 4 považujú za dôležitú. Môžeme predpokladať, že sa pre zaradenie informácií o Číne nerozhodli z toho dôvodu, že túto tému nepovažujú za relevantnú pre svoj vyučovaný predmet, alebo z dôvodu nedostatočnej časovej dotácie hodín, čo má za následok, že ani nie je možné zaradiť väčšie množstvo rozširujúcej látky do procesu výuky. Tento predpoklad potvrdili aj niektorí z týchto respondentov vo svojej odpovedi. Medzi respondentov, ktorí informácie o Číne do výuky zaradili najčastejšie, patria predovšetkým učiteľia dejepisu, geografie a prekvapivo aj učiteľia anglického jazyka.

Medzi informácie zaradené v rámci dejepisu patria predovšetkým základné čínske realie, základy histórie Číny so zreteľom na jej vplyv na svetovú civilizáciu, a tiež zmienky o kultúre a o súčasnom dianí, ktoré sa dotýka aj Európy. Podľa respondentov je však možné viac extra informácií zaradiť hlavne v rámci voliteľného seminára, ktorý dopĺňa časovú dotáciu hodín dejepisu pre študentov, ktorí sa rozhodnú z dejepisu maturovať. Respondenti tiež uviedli, že čínsku históriu považujú za zaujímavú a pre študentov sú poznatky z nej nevyhnutné na to, aby pochopili súčasnosť Číny a poučili sa z minulosti.

Na hodinách geografie sa študenti najčastejšie stretnú so základnými informáciami o Číne, ktoré súvisia s geografiou (poloha, rozloha, počet obyvateľov, hlavné mesto, atď.). Viacero respondentov zmienilo Čínu ako najľudnatejšiu krajinu s rýchlo sa rozvíjajúcou ekonomikou, o ktorej je potrebné hovoriť aj na hodinách geografie. Len jeden z respondentov zmienil aj zaradenie špeciálnej prezentácie o Číne, vytvorenej cestovateľkou a geografkou, ktorá poskytovala pohľad na život nielen vo veľkých mestách, ale aj na vidieku a v Tibete. Viacerí respondenti považujú túto tému za dôležitú preto, že Čína je v súčasnosti významný svetový hráč v oblasti hospodárstva aj politiky, a práve z toho dôvodu považujú za potrebné niektoré súvislosti na hodinách rozobrať podrobnejšie.

Prekvapivým faktom bolo aj to, že sa pre zaradenie informácií o Číne rozhodlo aj niekoľko učiteľov anglického jazyka. Zaradili však väčšinou len doplnujúce a zaujímavé informácie v menšom rozsahu pre lepší prehľad k učivu. S Čínou sa tu tak študenti mohli stretnúť pri príprave na maturitné témy *Travelling* (kultúrne pamiatky) a *Science and*

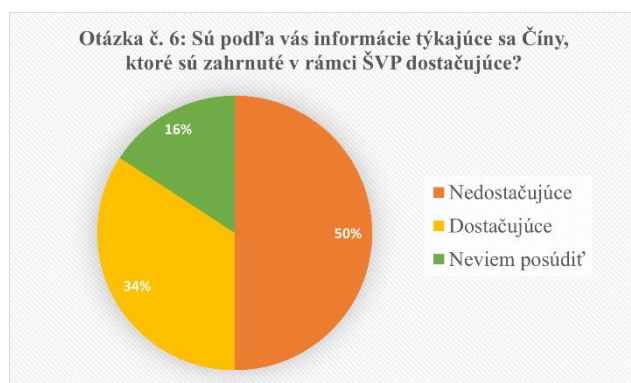
technology (vynálezy) a v rámci prípravy na slohy sa s Čínou stretli pri preberaní všeobecného prehľadu ohľadom politiky a ekonomiky.

Analýza však ukázala, že informácie o Číne do výuky zaradili dokonca aj niektorí učitelia matematiky, biológie, chémie, hudobnej výchovy a ruského i nemeckého jazyka. V súvislosti s matematikou zmienili napríklad súčasný vývoj v ekonomike a fakt, že je Čína globálnou veľmocou, ktorá čoskoro dosiahne prvenstvo v svetovej ekonomike. V rámci biológie sa študenti s Čínou stretli pri preberaní učiva o chránených živočíchoch, pri hudobnej výchove k zmienke došlo v súvislosti so starovekou hudbou a v rámci hodín nemeckého jazyka študenti napríklad prekladali článok o dianí na letnej olympiáde v roku 2008. Čo sa ruštiny týka, viacerí respondenti zmienili zaradenie informácií súvisiacich s bohatou kultúrou aj súčasnosťou Číny a k zmienke došlo aj o rusko-čínskych vzťahoch. Na hodinách chémie sa študenti s Čínou prekvapivo stretli tiež, a to v súvislostiach s čínskymi objavmi v oblasti chémie a medicíny (historickými aj súčasnými), rovnako ako aj pri preberaní problematiky vplyvu priemyslu na životné prostredie. Jeden z respondentov uviedol, že Čínu zmienil aj pri rozprávaní o ľudských zdrojoch vo vede v zahraničí, nových technológiách, čajovej kultúre a východnej medicíne (akupunktúra, akupresúra, a pod.). Zaujímavým zistením bolo aj to, že napriek očakávaniam, spomedzi všetkých respondentov, ktorí sa venujú predmetu Občianska náuka, spomenul Čínu len jeden človek, a to v spojitosti s filozofiou.

Môžeme tak konštatovať, že to, či sa vyučujúci rozhodne Čínu zahrnúť do vyučovacej látky, v rámci voľnosti, ktorú mu pre tento účel poskytuje ŠVP, je veľmi individuálne. Najčastejšie a v najväčšej miere, k tomu dochádza práve v rámci predmetov dejepis a geografia.

4.5.5 Otázka č. 6

Až polovica respondentov nepovažuje informácie týkajúce sa Číny, ktoré sú zahrnuté v rámci ŠVP, za dostačujúce. 34 % respondentov, nepokladá doplnenie takýchto informácií za potrebné a 16 % respondentov odpovedalo, že to nevedia posúdiť (porov. Graf 11). Väčšina z pedagógov, ktorí sa vyjadrili, že doplnenie informácií o

Graf 11 Otázka č. 6 – odpovede (vyučujúci)

Číne v rámci ŠVP nepokladajú za potrebné, svoju odpoveď zdôvodnilo tým, že to nepovažujú za potrebné vzhľadom na potreby predmetu, ktorý vyučujú (matematika, fyzika, biológia, ruský, anglický a nemecký jazyk). Vyskytol sa však aj jeden učiteľ geografie, ktorý svoju odpoveď zdôvodnil tým, že k doplneniu informácií stačí práve tá voľnosť, ktorú v tomto ohľade ŠVP poskytuje, a preto nie je potrebné pridávať niečo priamo do ŠVP. Dvaja učitelia občianskej náuky zase uviedli, že vzhľadom k časovej dotácii hodín pre tento predmet nevidia priestor, kam by bolo možné takéto informácie zaradiť, a jeden učiteľ dejepisu svoju odpoveď bližšie nešpecifikoval.

Väčšina z pedagógov, ktorí označili množstvo informácií o Číne zahrnuté v rámci ŠVP v súčasnosti za nedostatočné, bez ohľadu na svoju špecifikáciu považuje za dôležité zaradiť informácie, ktoré by študentom pomohli pochopiť súčasné dianie vo svete. Ako odpoveď na otázku, čo by do ŠVP radi doplnili, sa často opakovali vyjadrenia zahŕňajúce svetovú ekonomiku, súčasný hospodársky vplyv či aktuálnu politickú situáciu a vývoj v 20. storočí. Jeden z respondentov tiež uviedol, že študentov samotných v súvislosti s Čínou zaujímajú predovšetkým aktuálne spoločenské a politické otázky, no v rámci výuky chýba hlbší kultúrny a spoločenský kontext, ktorý by im pomohol tieto otázky lepšie uchopiť.

Okrem toho medzi návrhmi zazneli aj témy ako kultúra, náboženstvo, filozofia, historické objavy, využívanie prírodných chemických látok v tradičnej čínskej medicíne, prírodné prostredie, zaujímaví umelci a vedci, zaujímavosti o gastronómii a podobne. Vyskytla sa aj problematická otázka Hongkongu či Tibetu a otázka Konfuciových inštitútov a ich pôsobenia v zahraničí ako nástroja čínskej zahraničnej politiky, no prekvapivo nikto nezmienuje otázku dodržiavania ľudských práv či politiku jedného dieťaťa.

Viacerí učitelia dejepisu tiež prízvukovali dôležitosť histórie, obzvlášť z obdobia druhej polovice 20. storočia, osobnosť Mao Zedonga (毛泽东) a následné reformy, ktoré z Číny spravili svetovú veľmoc. Niektorí tiež vyjadrili názor, že sa čínska história a kultúra v Európe dostatočne nedoceňuje a priestor venovaný anglosaskej histórii a kultúre by sa mal vyvážiť aj témami o Rusku a Číne.

Vidieť tak, že si vyučujúci uvedomujú potrebu doplniť komplexné informácie aj nad rámec toho, čo je bežne známe, obzvlášť s cieľom priblížiť študentom vplyv Číny na súčasný svet. Ide teda hlavne o všeobecný prehľad, týkajúci sa predovšetkým ekonomiky, politiky a základných dejín. Vzápätí sa však objavuje aj názor, že napriek potrebe

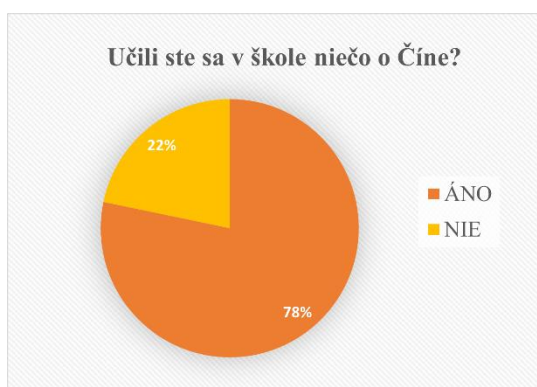
zaradenia takýchto informácií to nedostatočná časová dotácia, obzvlášť pri predmetoch dejepis, geografia a občianska náuka, neumožňuje vo väčšej miere.

5. Praktická časť

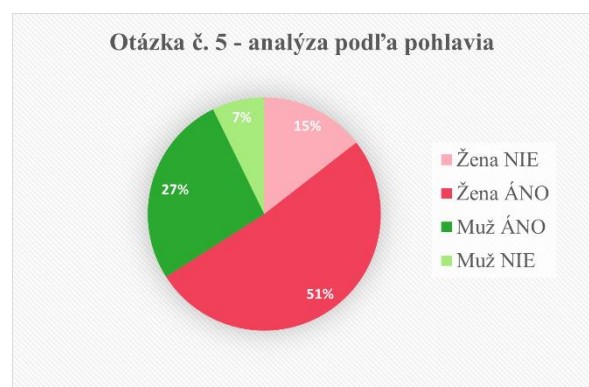
5.1 Analýza výsledkov dotazníkového výskumu

5.1.1 Otázka č. 5 a 6

Na otázku, či sa respondenti, v tomto prípade študenti gymnázií, učili v škole niečo o Číne, až 78 % zodpovedalo kladne (porov. Graf 12). 66 % z toho tvorili ženy a 34 % muži, pričom pomer kladných a záporných odpovedí je u mužov a u žien takmer identický (porov. Graf 13). Dá sa teda konštatovať, že pohlavie v tomto prípade nemá zásadný vplyv na výsledky výskumu v tejto otázke.

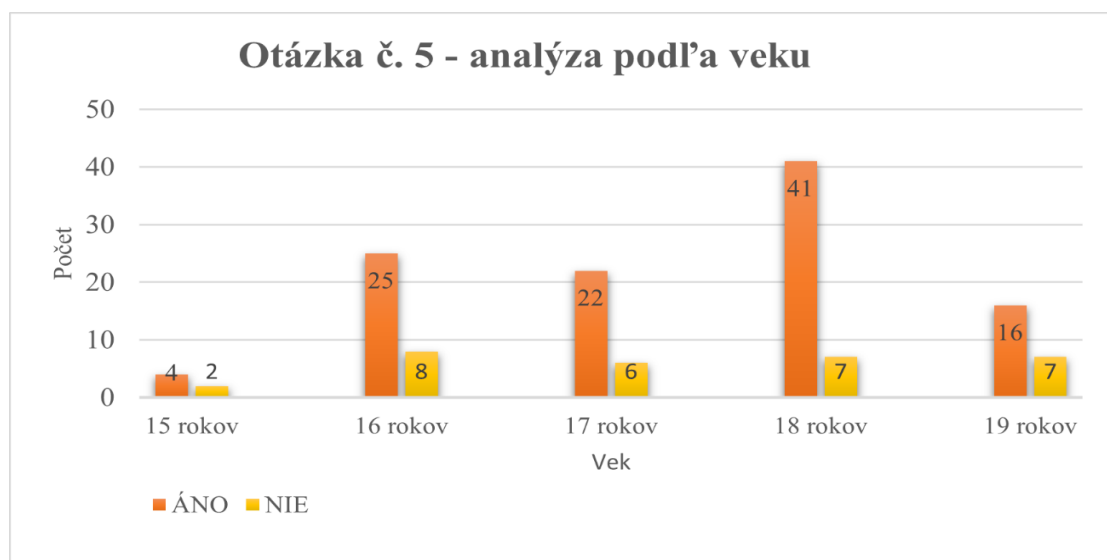

Graf 12 Otázka č. 5 – odpovede (študenti)

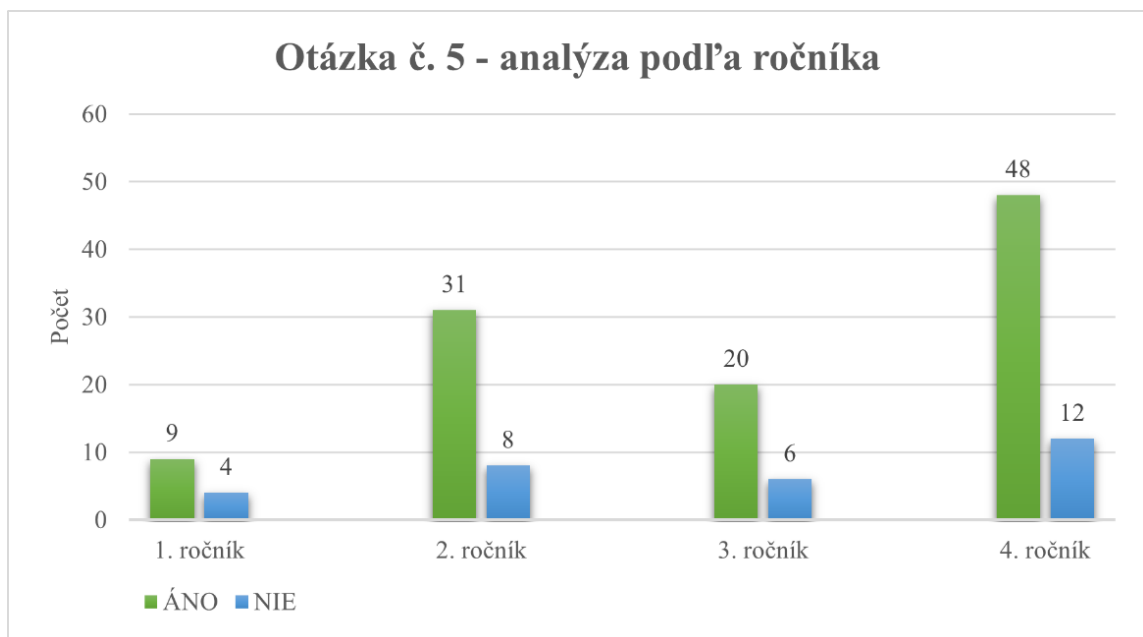
Graf 13 Otázka č. 5 – analýza podľa pohlavia (študenti)

V porovnaní s tým si však pri analýze odpovedí podľa veku a podľa ročníka môžeme všimnúť výraznejšie rozdiely. Graf 14 zaznamenáva výraznejší rozdiel v pomere kladných a záporných odpovedí u respondentov vo veku šestnásť, sedemnásť a osemnásť rokov. Vo veku pätnásť rokov je pomer takmer vyrovnaný a vo veku devätnásť rokov je rozdiel v pomere o niečo nižší.

Graf 14 Otázka č. 5 – analýza podľa veku (študenti)

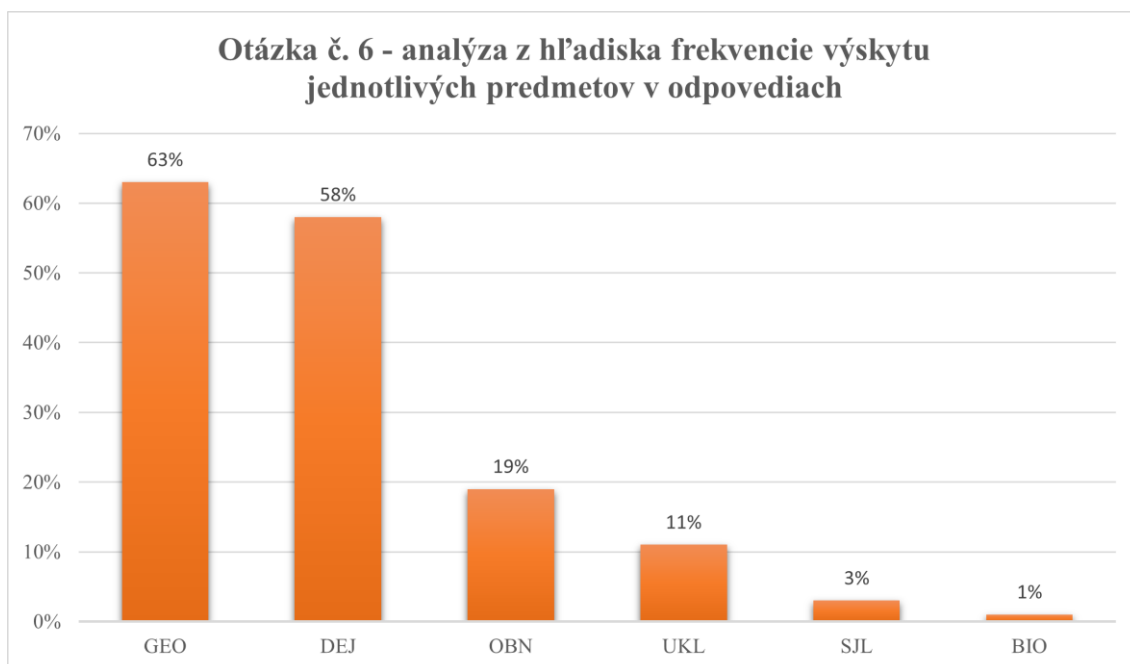
Môžeme tu tak predpokladať súvislosť s ročníkom, v ktorom sa daní respondenti nachádzajú. To sa potvrdilo pri analýze odpovedí podľa ročníka (porov. Graf 15), kde môžeme znovu pozorovať najvýraznejší rozdiel v pomere kladných a záporných odpovedí pri študentoch štvrtého, druhého a aj tretieho ročníka, čo koreluje s výsledkami zaznamenanými v predošlom grafe (porov. Graf 14), keďže respondenti vo veku šesťnásť rokov a časť respondentov vo veku sedemnásť rokov sú z väčšej časti študentmi druhého ročníka, respondenti vo veku sedemnásť rokov a časť respondentov vo veku osemnásť rokov sú študentmi tretieho ročníka, zatiaľ čo respondenti vo veku osemnásť a devätnásť rokov sú väčšinou študentmi štvrtého ročníka.

Graf 15 Otázka č. 5 – analýza podľa ročníka (študenti)

Rozdiel v počte respondentov z jednotlivých ročníkov bol pomerne veľký. Za prvý ročník sa zapojilo len 13 respondentov, zatiaľ čo respondentov zo štvrtého ročníka bolo až 60. Preto nie je možné vyvodiť jednoznačnú závislosť v spojitosti s ročníkom. Môžeme však logicky predpokladať, že študenti štvrtého ročníka mali po absolvovaní troch a časti štvrtého roku na gymnáziu viac možností stretnúť sa so zmienkou o Číne ako napríklad študenti prvého ročníka.

V odpovediach na otázku č. 6, ktorá ponúkala možnosť špecifikovať, na akých predmetoch a čo sa študenti o Číne v škole učili, sa celkovo vyskytlo šesť rôznych predmetov. Z celkového počtu respondentov, ktorí na predošlú otázku odpovedali kladne, a teda zodpovedali aj otázku číslo šesť, 63 % zmienilo geografiu (GEO), 58 % dejepis (DEJ), 19 % spomenulo občiansku náuku (OBN), 11 % umenie a kultúru (UKL), 3 % zmienili slovenský jazyk a literatúru (SJL) a 1 % biológiu (BIO) (porov. Graf 16).¹

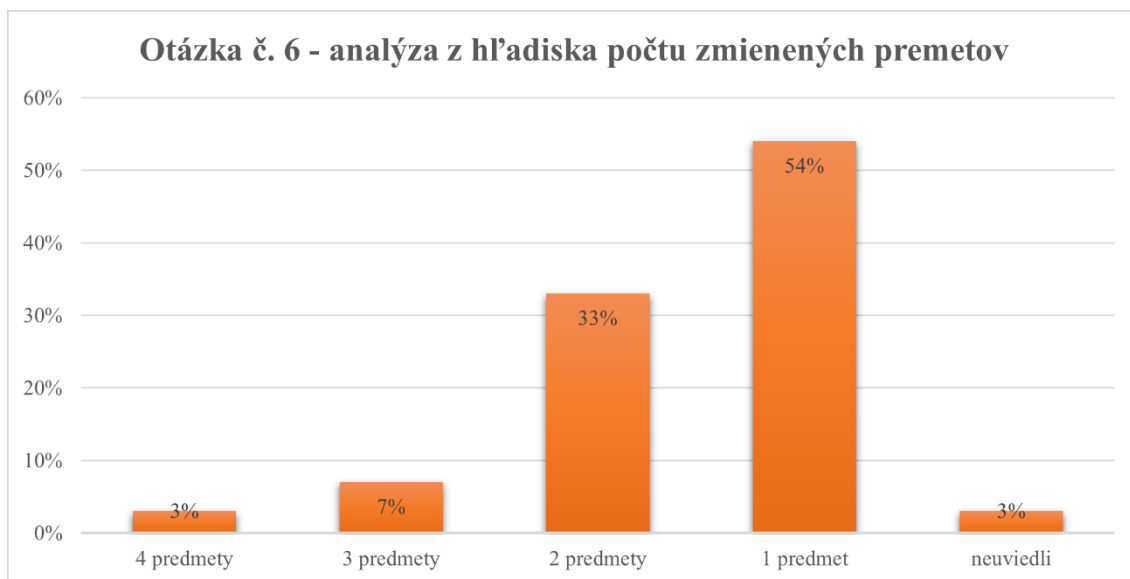
Graf 16 Otázka č. 6 – analýza z hľadiska frekvencie výskytu jednotlivých predmetov v odpovediach (študenti)

Z grafu vyplýva, že sa študenti s informáciami o Číne v škole stretli hlavne na hodinách geografie a dejepisu, prípadne na hodinách občianskej náuky či umenia a kultúry a len zriedka na iných predmetoch. Neočakávaným prípadom bola napríklad zmienka o Číne na biológii, ku ktorej malo dôjsť pri preberaní vírusových ochorení v súvislosti s vírusom COVID-19 a novým virologickým inštitútom, zriadeným v meste Wuhan (武汉).

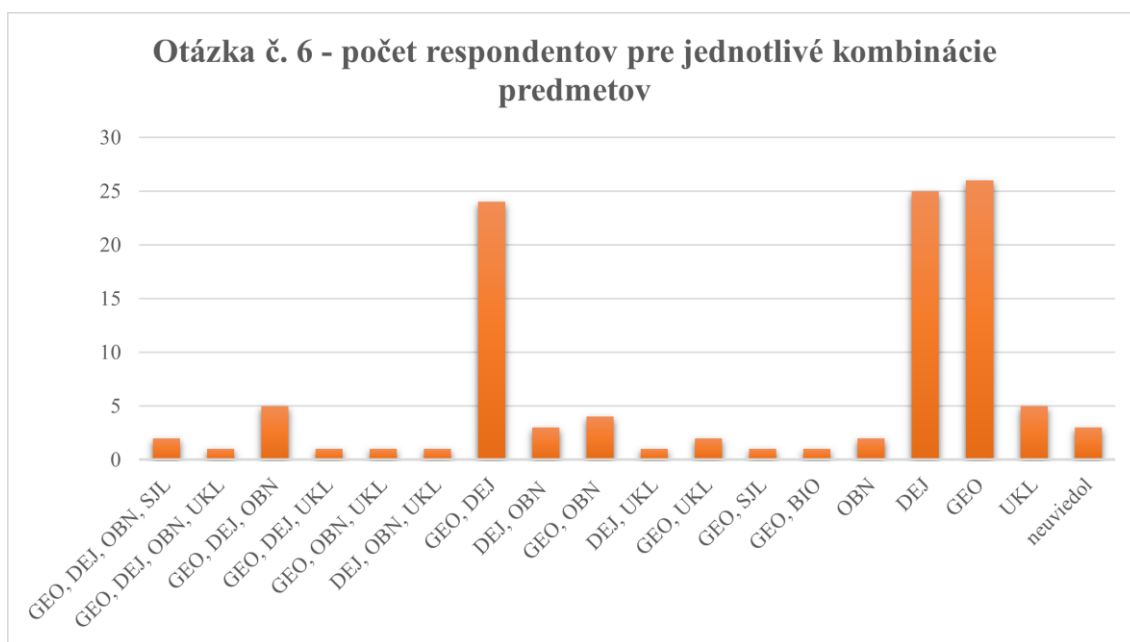
Hlbšia analýza odpovedí ukázala, že väčšina študentov (54 %) sa s informáciami o Číne v škole stretla len v rámci jedného predmetu, väčšinou geografie alebo dejepisu. 33 % respondentov uviedlo, že sa s takýmito informáciami stretli v rámci dvoch predmetov, väčšinou kombinácie geografie a dejepisu, alebo kombinácie jedného z týchto predmetov s občianskou náukou či predmetom umenie a kultúra. Len 7 % respondentov v odpovedi uviedlo až tri rôzne predmety a 3 % respondentov uviedli štyri

¹ Percentá sú uvádzané vzhľadom k celkovému počtu respondentov, ktorí zodpovedali otázku č. 6, nie vzhľadom k celkovému počtu respondentov, ktorí sa zapojili do výskumu.

rôzne predmety. 3 % respondentov si nevedelo spomenúť, na akých predmetoch k zmienke došlo, no vedeli, že sa v škole o Číne niečo učili (porov. Graf č. 17 a 18).

Graf 17 Otázka č. 6 – analýza z hľadiska počtu zmienенých premetov (študenti)

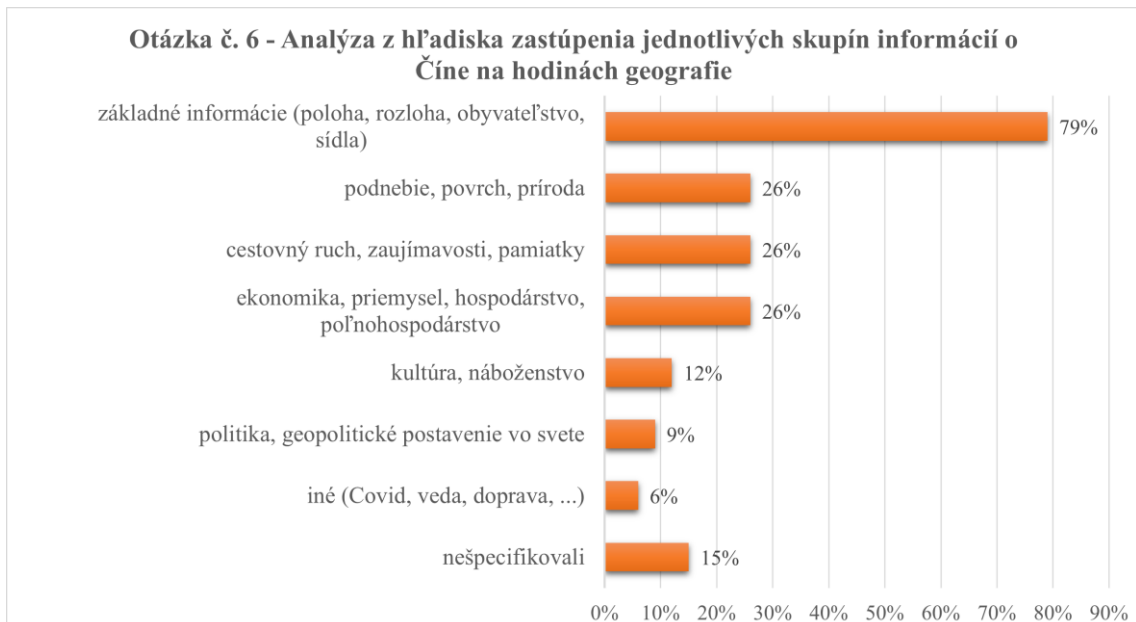

Graf 18 Otázka č. 6 – počet respondentov pre jednotlivé kombinácie premetov (študenti)

Aj táto analýza, ako môžeme vidieť v oboch grafoch vyššie, znovu potvrdzuje už zmienенý fakt, a to, že sa študenti o Číne učia predovšetkým na predmetoch geografia a dejepis, pričom väčšina respondentov sa s touto témou stretla len na jednom z týchto premetov. Najmenší podiel tvorili predmety slovenský jazyk a literatúra a predmet biológia.

V súvislosti s predmetom geografia väčšina respondentov (79 %) uviedla, že sa tu stretli predovšetkým so základnými všeobecnými informáciami o Číne. Je to napríklad

poloha, rozloha, obyvateľstvo (počet obyvateľov, hustota zaľudnenia, najľudnatejší štát sveta) a sídla (Peking, Šanghaj, Hongkong, Shenzhen (深圳)). Na druhom mieste, s rovnakou frekvenciou výskytu (26 %), boli informácie o podnebí (napr. monzóny), povrchu (pohoria, veľtoky) a prírode (rastlinstvo a živočíšstvo); cestovnom ruchu, zaujímavostiach a pamiatkach (napr. Veľký čínsky múr) a tiež informácie o ekonomike, hospodárstve, poľnohospodárstve a priemysle (2. najväčšia ekonomika sveta, import a export, výroby, znečistenie ovzdušia). Na treťom mieste to boli informácie o kultúre a náboženstve (12 %), ďalej informácie o politike (komunizmus) a geopolitickom postavení Číny vo svete (9 %). Iné ako už vyššie zmienené informácie uviedlo len 6 % respondentov. Tie sa týkali napríklad ochorenia COVID-19, dopravy či vedeckých pokrokov. 15 % respondentov nešpecifikovalo bližšie, s akými informáciami o Číne sa na tomto predmete stretli (porov. Graf 19).²

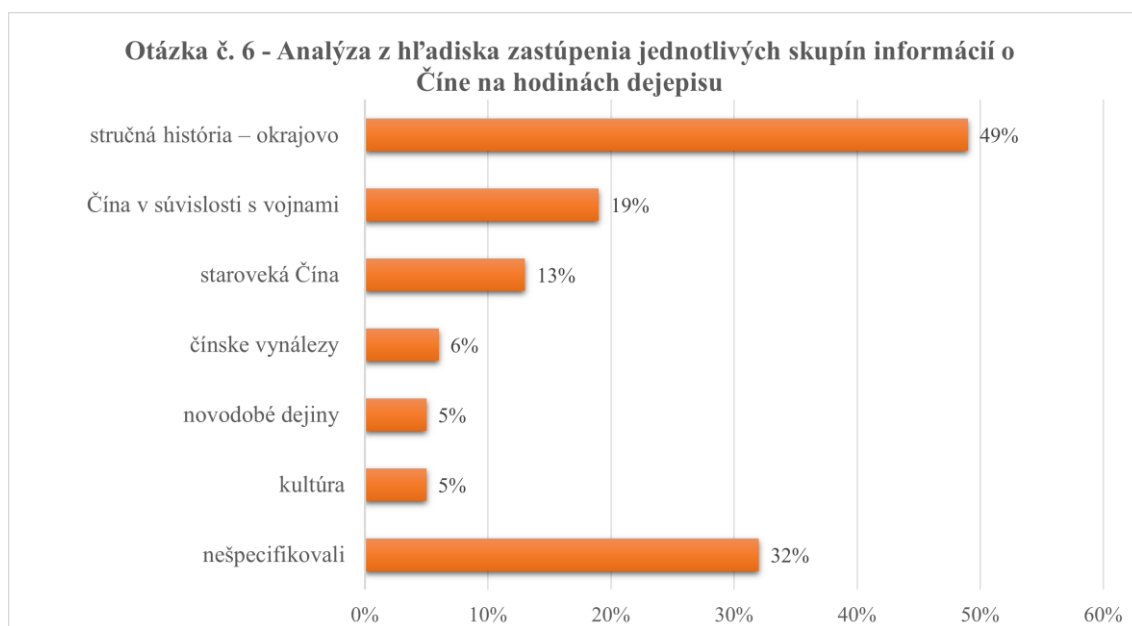

Graf 19 Otázka č. 6 – analýza z hľadiska zastúpenia jednotlivých skupín informácií o Číne na hodinách geografie (študenti)

Analýza tak z väčšej časti potvrdzuje predpoklady uvedené v teoretickej časti (porov. kap. 4.3.1). Tiež sa potvrdil predpoklad, že množstvo dodatočných informácií, čiže takých, ktoré nie sú povinné na základe ŠVP, zaradených do procesu výuky, závisí predovšetkým od jednotlivých vyučujúcich. To vysvetľuje rozdiel v pomere zastúpenia jednotlivých skupín informácií o Číne, zaznamenaný v predchádzajúcom grafe (porov. Graf 19).

² Percentá sú uvádzané vzhľadom k celkovému počtu respondentov, ktorí zodpovedali otázku č. 6 a zmienili sa o geografii, nie vzhľadom k celkovému počtu respondentov.

Analýza odpovedí, v ktorých sa spomínal dejepis, ukázala, že až 32 % respondentov nevedelo alebo nechcelo bližšie špecifikovať, čo sa na tomto predmete o Číne učili, napriek tomu, že uviedli, že sa s informáciami o Číne stretli práve tu. 49 % respondentov uviedlo, že sa o Číne učili hlavne základné veci z histórie, (napr. vznik čínskej civilizácie, prvé zmienky, významní vládcovia a dynastie, významné historické udalosti z hľadiska svetových dejín a pod.). Väčšina respondentov však vzápätí dodala, že sa týchto informácií v rámci výuky dotkli len veľmi okrajovo a s Čínou sa na hodinách dejepisu nestretávali často. 19 % respondentov si zmienku o Číne na hodinách dejepisu vybavilo v súvislosti s vojnami. Viacerí zmienili Čínu v súvislosti s 2. svetovou vojnou a Japonskom, iní v spojitosti s ópiovými vojnami, vzťahmi s Európou, námornými plavbami a kolonizáciou. 13 % respondentov uviedlo, že sa na hodinách dejepisu učili o starovekej Číne (stručné dejiny tohto obdobia, hospodárstvo a súdobá kultúra), 6 % respondentov sa stretlo s informáciami o čínskych vynálezoch a objavoch, prípadne jedinečných čínskych produktoch. 5 % respondentov sa o Číne učilo v súvislosti s kultúrou, obzvlášť so zameraním sa na architektúru a len 5 % respondentov uviedlo, že sa s informáciami o Číne stretli v súvislosti s novodobými dejinami, a to napríklad priemyselnou revolúciou v Číne a porušovaním ľudských práv (porov. Graf 20).³

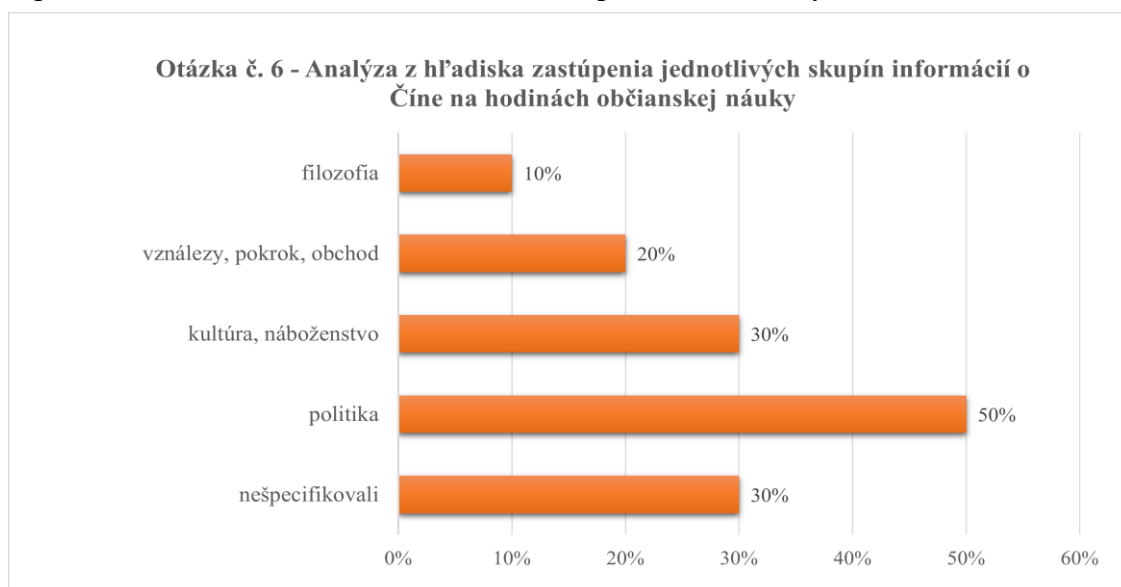

Graf 20 Otázka č. 6 – analýza z hľadiska zastúpenia jednotlivých skupín informácií o Číne na hodinách dejepisu (študenti)

³ Percentá sú uvádzané vzhľadom k počtu respondentov, ktorí zodpovedali otázku č. 6 a zmienili sa o dejepise, nie vzhľadom k celkovému počtu respondentov.

Ako môžeme vidieť, aj v tomto prípade sa niektoré z predpokladov uvedených v teoretickej časti naplnili (porov. kap. 4.3.2). V porovnaní s výsledkami analýzy pri predmete geografia sa v tomto prípade zdvojnásobil počet respondentov, ktorí nevedeli alebo nechceli bližšie špecifikovať, čo presne sa na hodinách dejepisu o Číne učili. Zároveň vidíme, podobne ako to bolo aj pri geografii, že sa respondenti stretávajú predovšetkým so základnými informáciami, aj to len okrajovo, alebo s informáciami, ktoré bezprostredne súvisia s historickým dianím v Európe. Prekvapivo veľké percento respondentov sa stretlo s informáciami o starovekej Číne a len veľmi malé percento s informáciami, ktoré súvisia s novodobými dejinami a aktuálnym dianím (porov. Graf 20). Tiež môžeme predpokladať, že to je práve z toho dôvodu, že aj v tomto prípade typ a množstvo zaradených informácií o Číne závisí od jednotlivých vyučujúcich.

Na hodinách občianskej náuky sa podľa výsledkov výskumu respondenti s informáciami o Číne najčastejšie stretli v súvislosti s politikou (50 %). Opakovane sa v odpovediach objavovali pojmy ako komunizmus či súčasný režim v Číne, štátne zriadenie a fungovanie štátu a dokonca aj spolupráca medzi Čínou a Slovenskom. Na druhom mieste to bolo v súvislosti s čínskou kultúrou či náboženstvom (30 %). Niektorí respondenti sa zmienili aj o tom, že na hodinách preberali napríklad to, ako v Číne deti študujú a ako si vyberajú zamestnanie v porovnaní so situáciou, aká je na Slovensku. 20 % respondentov uviedlo, že sa o Číne okrajovo zmienili v súvislosti s čínskymi vynálezmi, modernizáciou, pokrokom, technikou a vnútroštátnym i medzinárodným obchodom. Len 10 % respondentov uviedlo, že sa niečo o Číne učili aj v súvislosti s filozofiou. 30 % respondentov nevedelo alebo nechcelo bližšie špecifikovať, s akými informáciami o Číne

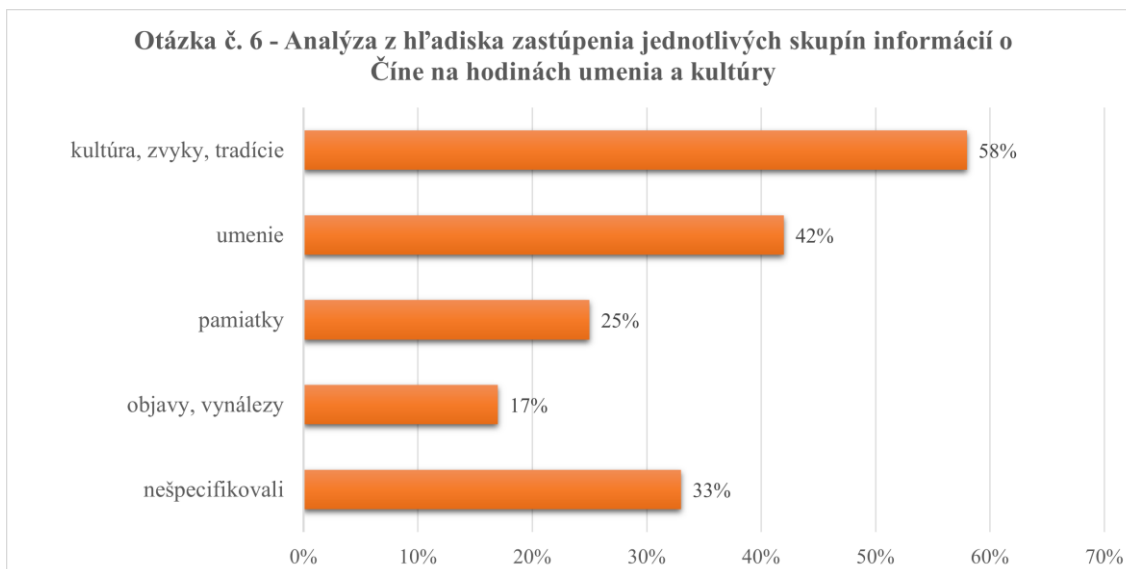

Graf 21 Otázka č. 6 – analýza z hľadiska zastúpenia jednotlivých skupín informácií o Číne na hodinách občianskej náuky (študenti)

sa na tomto predmete stretli, napriek tomu, že uviedli, že sa na hodinách občianskej náuky o Číne niečo učili (porov. Graf 21).⁴

Výsledky výskumu pre predmet občianska náuka tak, ako môžeme vidieť z grafu, potvrdzujú niektoré predpoklady z teoretickej časti (porov. kap. 4.3.3). Zaujímavý je fakt, že sa tu študenti stretli s informáciami o vynálezoch, pokroku a obchode, čo by sme mohli očakávať skôr na hodinách dejepisu, a naopak, len veľmi málo respondentov sa stretlo so zmienkami v rámci filozofie.

Pre predmet umenie a kultúra až 58 % respondentov, ktorí tento predmet zmienili v súvislosti s informáciami o Číne, uviedlo, že sa tu učili niečo o čínskej kultúre, špecifických zvykoch či tradíciách, prípadne o nejakých legendách, povestiach, alebo sa okrajovo dotkli aj čínskej histórie. 42 % respondentov sa s takýmito informáciami stretlo, keď preberali rôzne druhy umenia. Viacerí spomenuli napríklad hudbu, kaligrafiu alebo umenie v starovekej Číne. V súvislosti s pamiatkami a architektúrou sa s Čínou na hodinách umenia a kultúry stretlo 25 % respondentov a 17 % respondentov sa tu v súvislosti s Čínou učilo o čínskych objavoch a vynálezoch. 33 % respondentov nešpecifikovalo bližšie, s akými informáciami o Číne sa tu stretli (porov. Graf č. 22).⁵

Graf 22 Otázka č. 6 – analýza z hľadiska zastúpenia jednotlivých skupín informácií o Číne na hodinách umenia a kultúry (študenti)

Aj v tomto prípade tak môžeme vidieť potvrdenie určitých predpokladov z teoretickej časti (porov. kap. 4.3.4), predovšetkým čo sa týka kultúrnych pamiatok, špecifickej čínskej kultúry a rôznych druhov umenia. Vzhľadom k časovej dotácii, ktorá

⁴ Percentá sú uvádzané vzhľadom k počtu respondentov, ktorí zodpovedali otázku č. 6 a zmienili sa o predmete občianska náuka, nie vzhľadom k celkovému počtu respondentov.

⁵ Percentá sú uvádzané vzhľadom k celkovému počtu respondentov, ktorí zodpovedali otázku č. 6 a zmienili sa o predmete umenie a kultúra, nie vzhľadom k celkovému počtu respondentov.

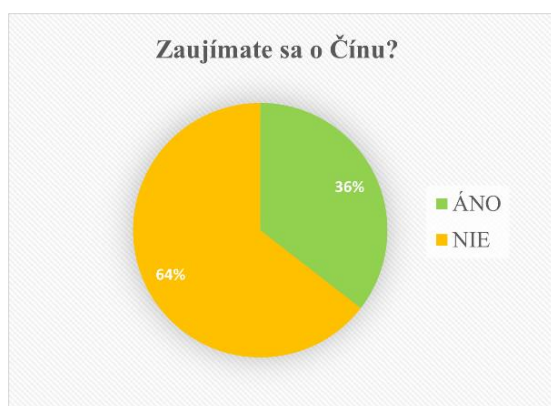
je v porovnaní s predchádzajúcimi predmetmi nižšia, sa však nedá predpokladať zahrnutie veľkého množstva takýchto informácií.

Predmet slovenský jazyk a literatúra zmienilo len veľmi malé množstvo respondentov, preto nie je adekvátne uvádzať tieto hodnoty v percentách, nakoľko by nemali vysokú výpovednú hodnotu. Podľa jednotlivých odpovedí sa však respondenti o Číne učili na hodinách literatúry napríklad v súvislosti s konzervativizmom a odmietaním iných kultúr, alebo pri preberaní počiatkov staroorientálnej či starovekej literatúry.

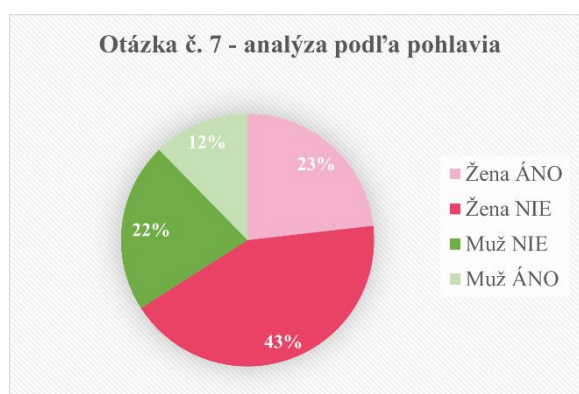
Z analýzy odpovedí študentov na otázky č. 5 a 6 tak môžeme vidieť, že sa s informáciami o Číne stretávajú predovšetkým na hodinách geografie a dejepisu a v menšom množstve aj na hodinách občianskej náuky a umenia a kultúry. Ide väčšinou o všeobecné znalosti, prípadne nejaké zaujímavosti v menšom množstve, ale väčšina respondentov tiež uviedla, že sa informácií spojených s Čínou alebo aj celkovo s Áziou dotkli väčšinou len okrajovo a nestretávali sa s nimi na hodinách často.

5.1.2 Otázka č. 7 a 8

Na otázku, či sa študenti zaujímajú o Čínu, až 64 % respondentov odpovedalo záporne a len 36 % respondentov uviedlo, že sa o túto tému sami zaujímajú (porov. Graf 23). Z toho 66 % tvorili ženy a 34 % muži, pričom pomer kladných a záporných odpovedí bol u žien máličko vyšší ako u mužov (porov. Graf 24). Môžeme preto aj v tomto prípade znovu konštatovať, že pohlavie nemá zásadný vplyv na výsledky výskumu pri tejto otázke.

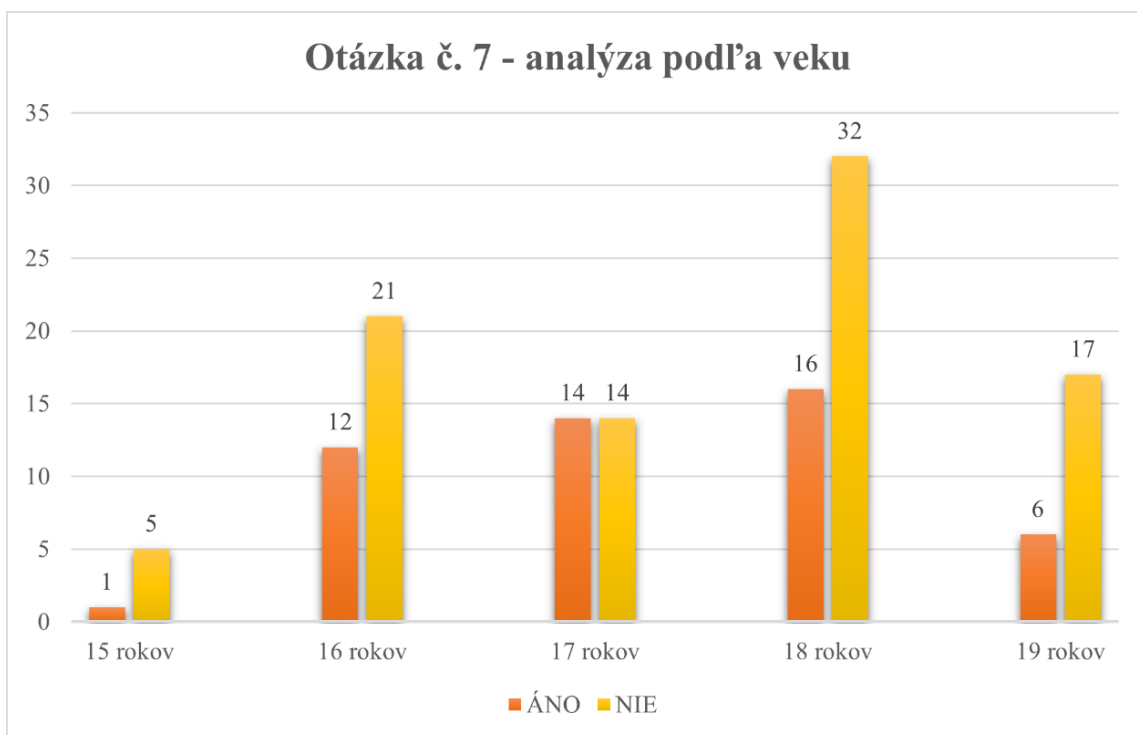

Graf 23 Otázka č. 7 – odpovede (študenti)

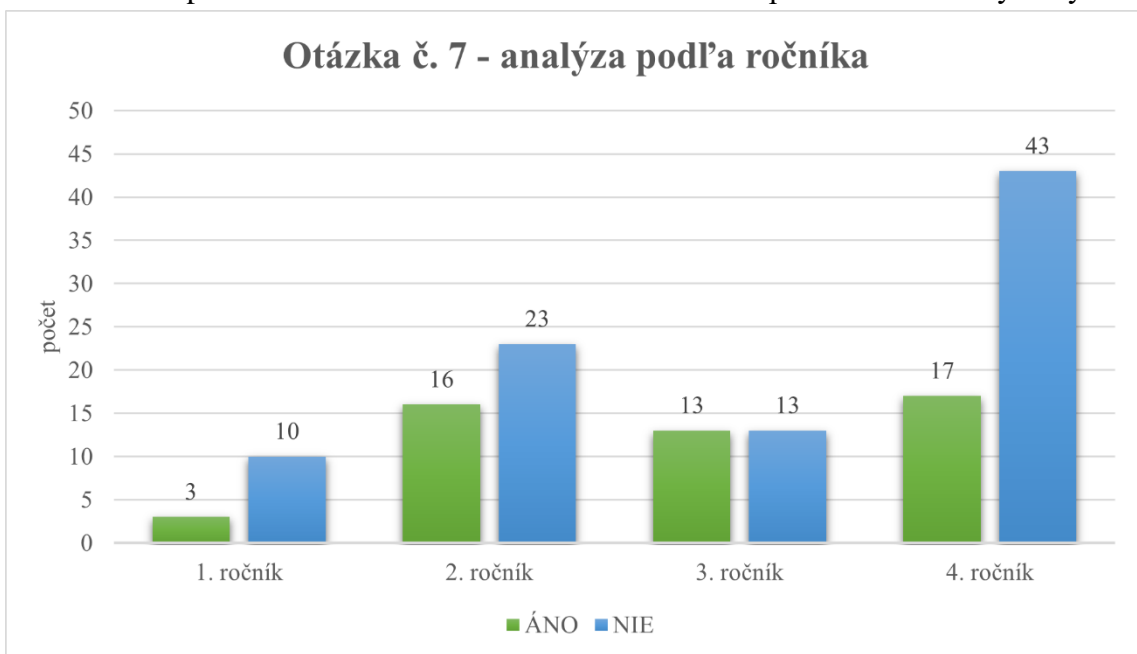
Graf 24 Otázka č. 7 – analýza podľa pohlavia (študenti)

Pri výsledkoch analýzy z hľadiska veku je zaujímavý vyrovnaný počet kladných a záporných odpovedí u respondentov vo veku sedemnást' rokov, pričom veľká časť týchto respondentov sa nachádza práve v treťom ročníku, kde si môžeme rovnako všimnúť vyrovnaný pomer kladných a záporných odpovedí (porov. Grafy 25 a 26).

Graf 25 Otázka č. 7 – analýza podľa veku (študenti)

Čo sa analýzy z hľadiska ročníka týka, najväčší rozdiel v pomere kladných a záporných odpovedí bol u respondentov z prvého ročníka a u respondentov štvrtého ročníka. U respondentov z druhého ročníka nebol rozdiel v pomere natoľko výrazný.

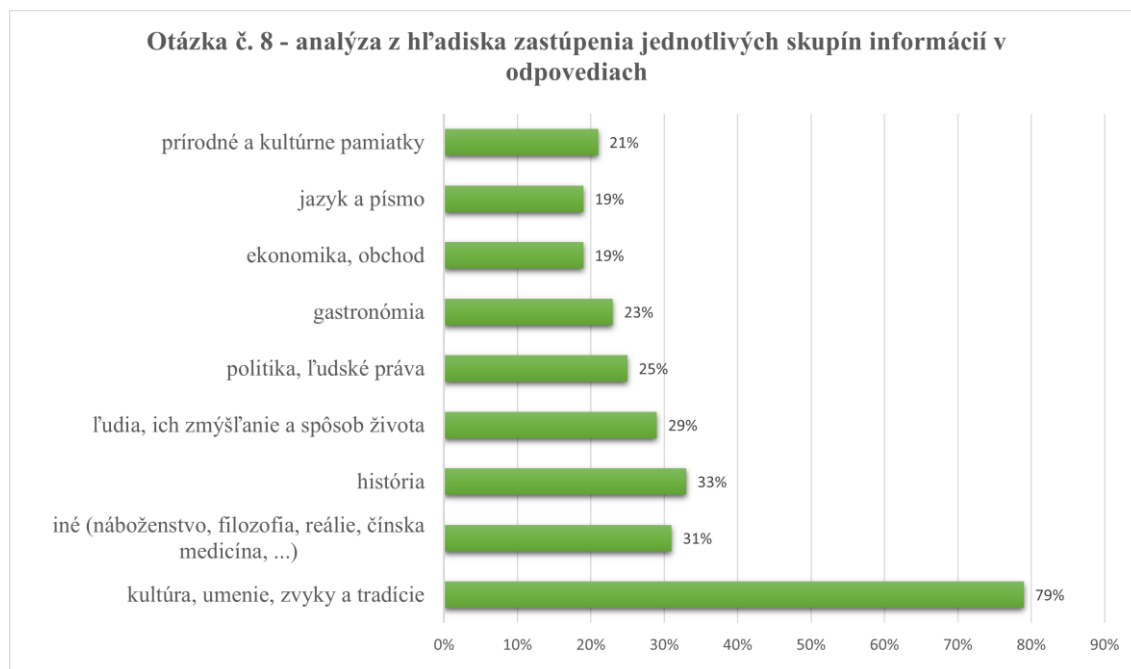

Graf 26 Otázka č. 7 – analýza podľa ročníka (študenti)

Otázka č. 8 ponúkala možnosť bližšie špecifikovať, o aké informácie majú záujem respondenti, ktorí uviedli, že sa o Čínu zaujímajú. Až 79 % týchto respondentov uviedlo, že sa zaujímajú o čínsku kultúru, zvyky, tradície či umenie. Spomenuli napríklad čajové

ceremónie, čínsku maľbu, tradičnú hudbu alebo typickú architektúru. Viacerí tiež uviedli, že sledujú čínske seriály alebo historické filmy a vyskytla sa aj zmienka o bojových umeniach či tradičných remeslách. Na druhom mieste (33 %) sa umiestnila čínska história. Respondenti zmienili napríklad Mao Zedonga (毛泽东) a hladomor, čínske vynálezy, známe historické príbehy, ale mnohých zaujímajú obzvlášť mýty, legendy a povesti. Zdrojom informácií sú v tomto prípade často už vyššie zmienené historické filmy či seriály. Na treťom mieste (29 %) respondentov zaujímajú ľudia ako takí, ich spôsob života, zmýšľanie, životný štýl a podobne. Viackrát sa objavila zmienka o móde (*street wear*), iných fascinuje moderný spôsob života a zaujíma ich, ako vyzerá bežný život ľudí v mestách aj na vidieku. Viacerí tiež uviedli, že Číňanov v porovnaní s ľuďmi u nás považujú za zdvorilejších, ochotnejších, skromnejších a pokornejších. Tieto tvrdenia však len v jednom prípade vychádzali z osobnej skúsenosti (dovolenka v Číne). Ďalej študentov v súvislosti s Čínou zaujíma politika a geopolitické postavenie Číny vo svete. Opakovane sa vyskytovali zmienky o komunistickom režime v súvislosti s porušovaním ľudských práv, obmedzovaním náboženskej slobody a vyskytla sa aj zmienka o politike dvoch detí. Jedného z respondentov okrem iného obzvlášť zaujíma postavenie Číny a jej vplyv v OSN. Ďalej respondenti často uvádzali, že ich zaujíma čínska gastronómia a rôzne čínske špeciality (23 %), z ekonomického hľadiska sa o Čínu zaujíma 19 % respondentov. Niekoľko respondentov uviedlo, že sa týmto smerom chcú v budúcnosti uberať a Čínu považujú za dôležitého svetového lídra v tomto ohľade. Zaujímajú sa napríklad o potenciál Číny na trhu, úlohu, ktorú zohráva v rámci svetového obchodu, ale zaujíma ich aj to, ako vzájomne fungujú komunistický režim a kapitalistické princípy v ekonomike. Niekoľko študentov zmienilo nákup tovaru z Číny, ale aj podmienky, v ktorých ľudia často pracujú vo veľkovýrobách. Rovnaký počet respondentov (19 %), sa okrem iného zaujíma o čínsky jazyk a písmo. Len dvaja respondenti uviedli, že sa pokúšali sami naučiť niečo z čínštiny, no nie veľmi úspešne. Ostatných tento jazyk a zložitost' čínskeho písma fascinuje. Niekoľko študentov spomenulo aj kaligrafiu a čínsku literatúru, ktorá vyšla v prekladoch. 21 % respondentov v súvislosti s Čínou zaujímajú prírodné a kultúrne pamiatky a traja respondenti uviedli, že by z toho dôvodu chceli do Číny niekedy vycestovať. Najčastejšie sa v odpovediach objavovali pamiatky ako Veľký čínsky múr a Zakázané mesto, ale niektorí z respondentov sa viac zaujímajú o čínske chrámy a architektúru s tým spojenú. Okrem vyššie spomínaných skupín informácií 31 % respondentov zmienilo množstvo ďalších oblastí súvisiacich s Čínou, o ktoré sa zaujímajú, no tie sa nevyskytovali medzi odpoveďami často. Sú to napríklad náboženstvo

a filozofia, ekologické problémy, tradičná čínska medicína, základné reálie o krajine ako takej, známe osobnosti, predovšetkým odborníci a ich výskumy alebo informácie spojené s vírusovým ochorením COVID-19. Výsledky výskumu pre túto otázku zachytáva Graf 27.

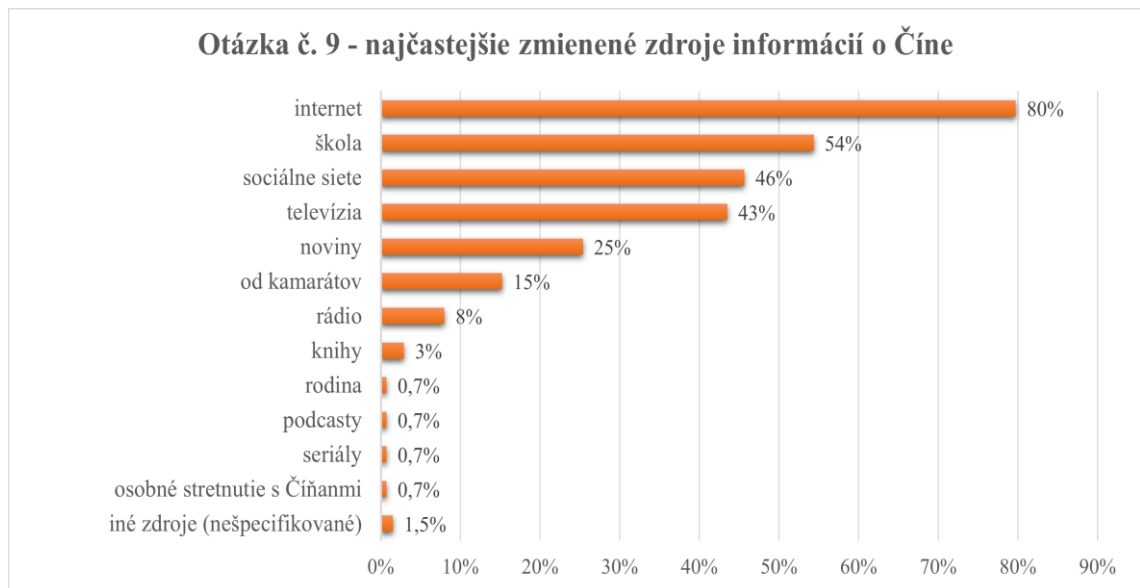
Graf 27 Otázka č. 8 – analýza z hľadiska zastúpenia jednotlivých skupín informácií v odpovediach (študenti)

Ako môžeme vidieť aj na základe vyššie uvedeného grafu, väčšina z respondentov, ktorí na túto otázku odpovedali, sa zaujímajú o viacero oblastí súčasne, pričom prevláda záujem o kultúru, históriu, politiku a spôsob života obyčajných ľudí. Niekoľko respondentov tiež uviedlo, že väčšinu informácií o oblastiach, ktoré ich v tomto prípade zaujímajú, nezískali v škole, ale z vlastnej iniciatívy.

5.1.3 Otázka č. 9

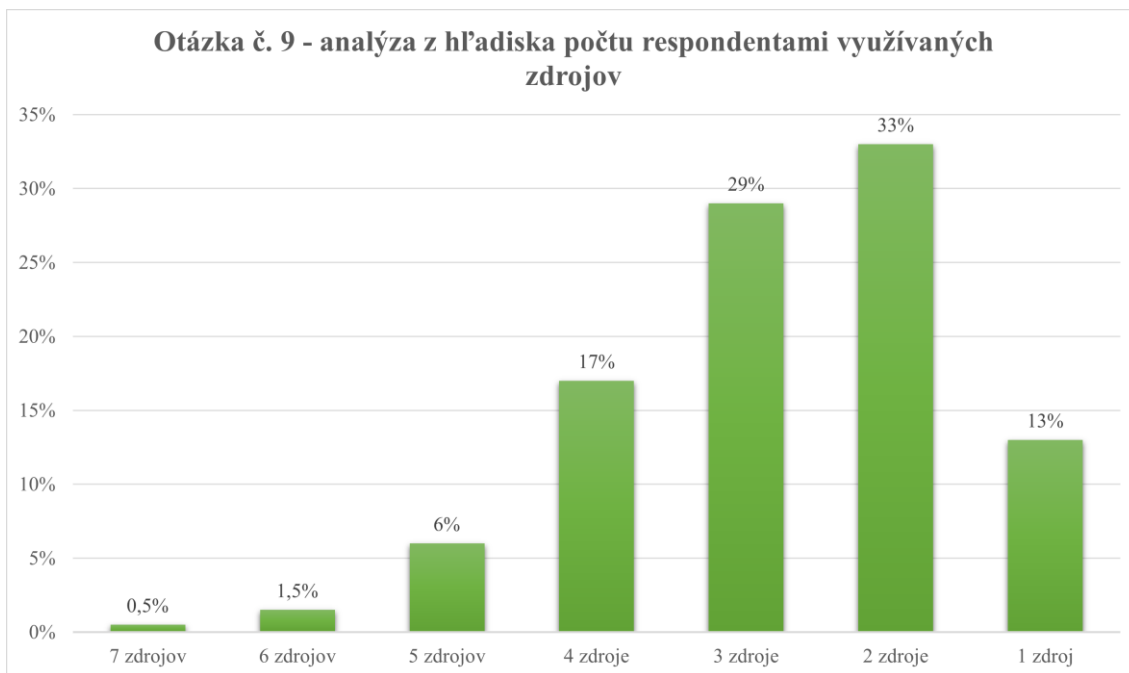
Cieľom tejto otázky bolo získať prehľad o tom, odkiaľ študenti najčastejšie čerpajú vyššie uvedené informácie. Povinná však bola pre všetkých respondentov, nielen tých, ktorí zodpovedali kladne otázku č. 7. 80 % respondentov ako jeden z hlavných zdrojov informácií o Číne uviedlo internet. Druhým najčastejšie zmieneným zdrojom bola škola, ktorú ako zdroj uviedlo 54 % respondentov. Na treťom mieste sa s malým rozdielom umiestnili sociálne siete (46 %) a televízia (43 %). 25 % respondentov medzi zdroje zaradilo aj noviny, pre 15 % respondentov sú zdrojom takýchto informácií okrem iného aj kamaráti a pre 8 % respondentov je to aj rádio. Len 3 % respondentov uviedlo, že informácie o Číne čerpajú aj z kníh. Niektorí z nich tiež dodali, že je to hlavne z dôvodu nízkej dostupnosti takejto literatúry v knižniciach, pričom nákup fyzických kníh je pre

študentov finančne nákladný. Medzi ďalšie zdroje týchto informácií respondenti ojedinele zaradili aj rodinu, podcasty, ako napríklad *The Economist* a *The Global News BBC*, seriály či osobné stretnutia s Číňanmi (porov. Graf 28).

Graf 28 Otázka č. 9 – najčastejšie zmienené zdroje informácií o Číne (študenti)

Z hľadiska počtu využívaných zdrojov veľká časť respondentov (33 %), uviedla, že využíva len dva rôzne zdroje. Najčastejšie zmienenými kombináciami boli škola a internet alebo internet a sociálne siete. Okrem týchto dvoch kombinácií sa ešte pomerne často objavili kombinácie televízia a internet či televízia a škola. Tri rôzne zdroje využíva 29 % študentov. V tomto prípade to boli najčastejšie kombinácie internet, sociálne siete a televízia či internet, škola a televízia. Okrem tých sa ešte viackrát objavila kombinácia škola, internet a noviny, výskyt tejto kombinácie bol však v porovnaní s dvomi predošlými o polovicu nižší. 17 % z opýtaných využíva štyri rôzne zdroje, pričom najčastejšie je to kombinácia internet, škola, sociálne siete a televízia. Len jeden zdroj využíva 13 % respondentov a v tomto prípade je to najčastejšie internet. Na druhom mieste, s takmer o dve tretiny nižším počtom zmien, je to škola. Päť a viac rôznych zdrojov využíva len 8 % respondentov, pričom najväčší počet zmien, bol sedem (porov. Graf 29).

Graf 29 Otázka č. 9 – analýza z hľadiska počtu respondentami využívaných zdrojov o Číne (študenti)

Z oboch grafov tak môžeme jasne vidieť, že najčastejšie využívanými zdrojmi informácií o Číne sú pre študentov internet a škola, pričom veľká časť respondentov využíva výhradne tieto dva zdroje, prípadne internet v kombinácii so sociálnymi sieťami. Otázne tak môže byť, či sa takýmto spôsobom študenti môžu dostať k dostatočne relevantným zdrojom.

5.1.4 Otázka č. 10 a 11

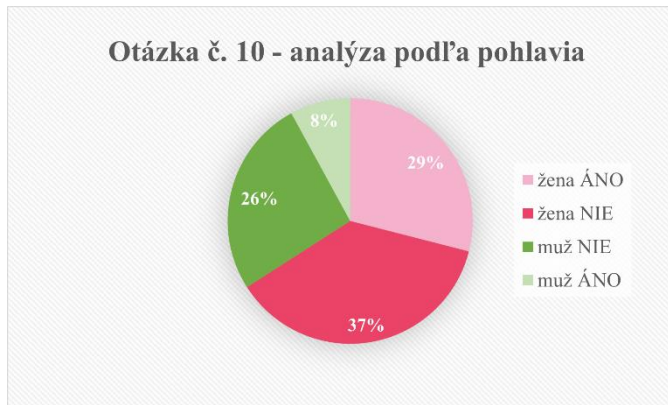
Cieľom tejto dvojice otázok bolo zistiť, aký by bol záujem o dodatočné doplňujúce informácie o Číne v rámci výuky, alebo voľnočasových aktivít, akými sú napríklad krúžky, ktoré zastrešuje škola, a o aké zameranie krúžkov by bol najväčší záujem. Pomer kladných a záporných odpovedí na túto otázku je takmer identický ako pomer odpovedí pre otázku č. 7 (porov. Graf 30). Počet respondentov, ktorí by mali záujem o krúžok či seminár so zameraním na Čínu, v porovnaní s počtom respondentov, ktorí uviedli, že sa o Čínu zaujímajú,

Graf 30 Otázka č. 10 – odpovede (študenti)

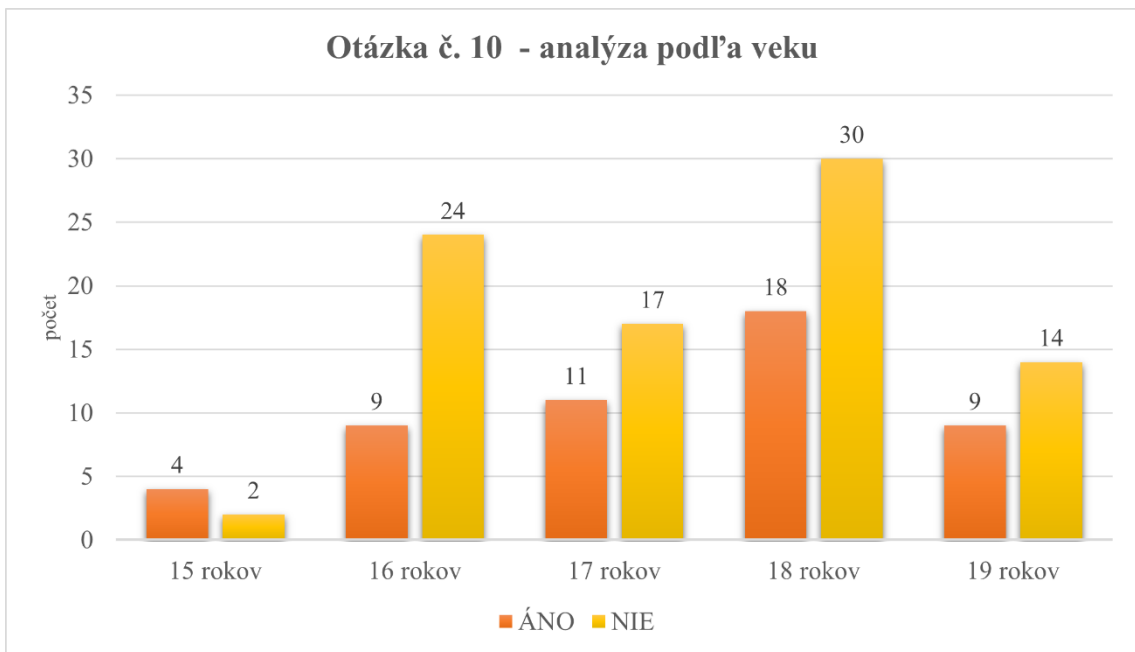
narástol o jedno percento. V porovnaní s výsledkami pre otázku číslo 7 je však pomer kladných a záporných odpovedí u mužov a u žien mierne odlišný. Počet kladných

odpovedí u mužov klesol z 12 % na 8 % a u žien naopak narástol z 23 % na 29 % (porov. Graf 24 a Graf 31). Dá sa preto konštatovať, že v tomto prípade má pohlavie určitý vplyv na výsledky a o takýto krúžok či seminár zameraný na Čínu, by mali záujem skôr ženy ako muži.

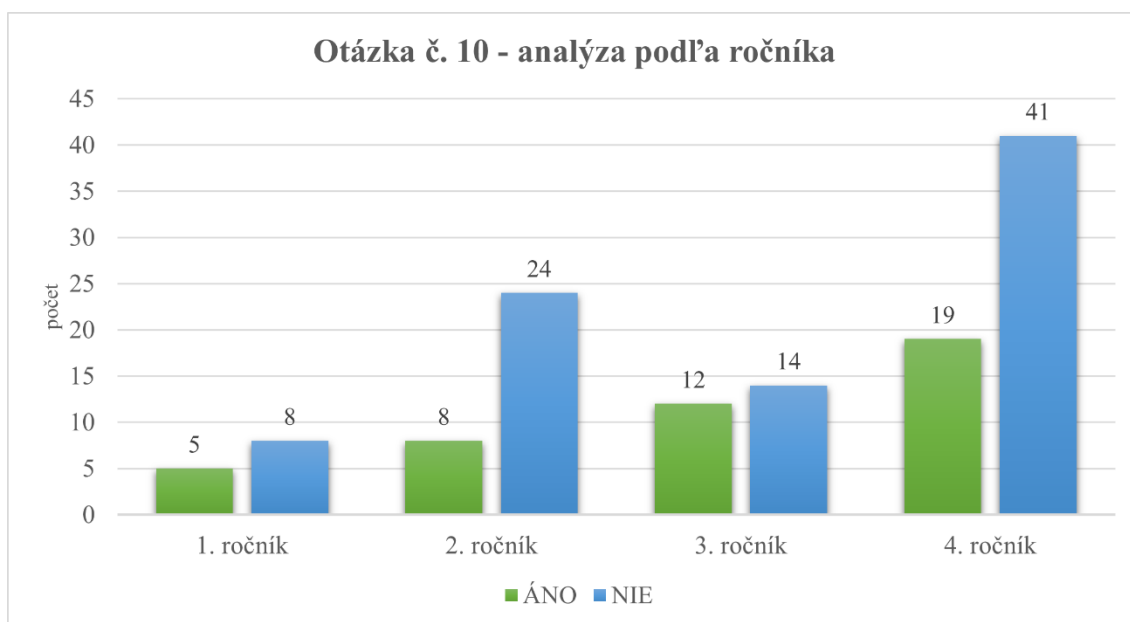
Graf 31 Otázka č. 10 – analýza podľa pohlavia (študenti)

Čo sa týka veku, jedine u respondentov vo veku pätnásť rokov prevažujú kladné odpovede nad zápornými. A naopak najväčší rozdiel v pomere kladných a záporných odpovedí si môžeme všimnúť u respondentov vo veku šestnásť rokov a potom vo veku osemnásť rokov. Pomer kladných a záporných odpovedí u respondentov vo veku sedemnásť a devätnásť rokov bol približne rovnaký (porov. Graf 32).

Graf 32 Otázka č. 10 – analýza podľa veku (študenti)

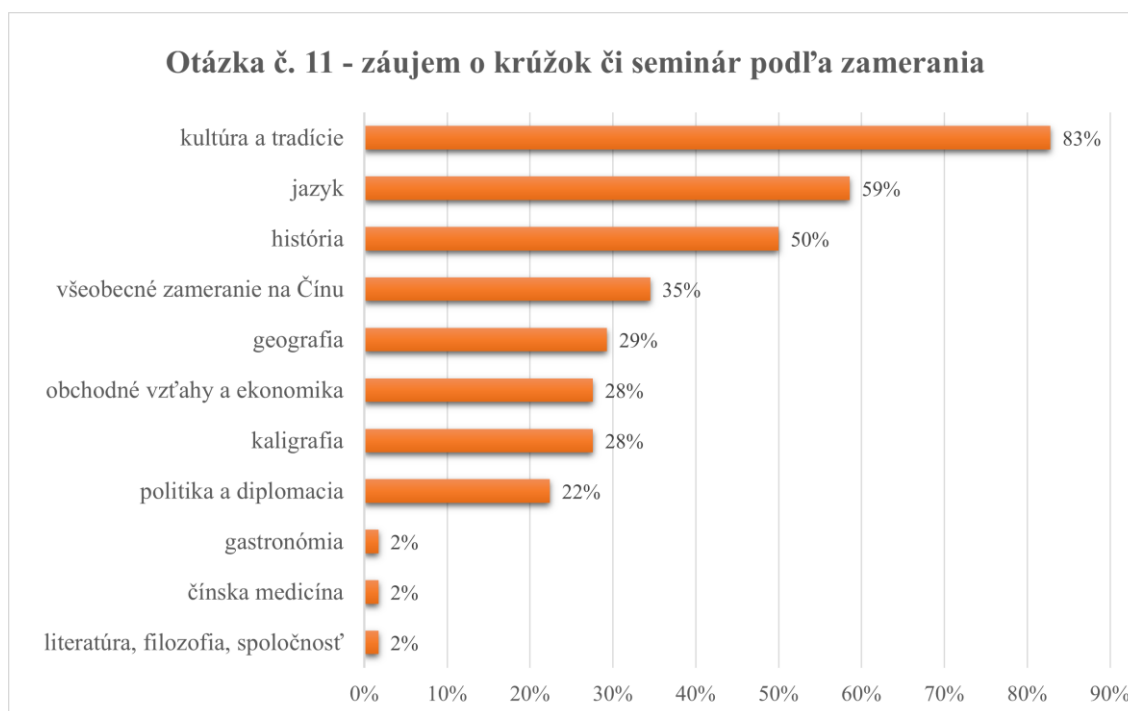
Keď sa zameriame na výsledky analýzy pre túto otázku z hľadiska ročníka, môžeme si všimnúť, že pomer kladných a záporných odpovedí je pre prvý a tretí ročník takmer vyrovnaný, zatiaľ čo pri respondentoch z druhého a štvrtého ročníka prevažujú záporné odpovede o viac ako 50 % (porov. Graf 33).

Graf 33 Otázka č. 10 – analýza podľa ročníka (študenti)

Cieľom poslednej dotazníkovej otázky bolo zistiť, o aké zameranie prípadného krúžku či seminára by bol najväčší záujem. Okrem respondentov, ktorí kladne odpovedali na otázku č. 10, na túto otázku odpovedalo aj šesť ľudí, ktorí predtým uviedli, že by o krúžok či seminár záujem nemali. Jeden z týchto šiestich respondentov neuviedol žiadnu oblasť, len odôvodnil, prečo by o krúžok ani seminár záujem nemal, pričom napísal, že je to z dôvodu, že nechce akýmkoľvek spôsobom podporovať správanie Číny voči jej občanom.

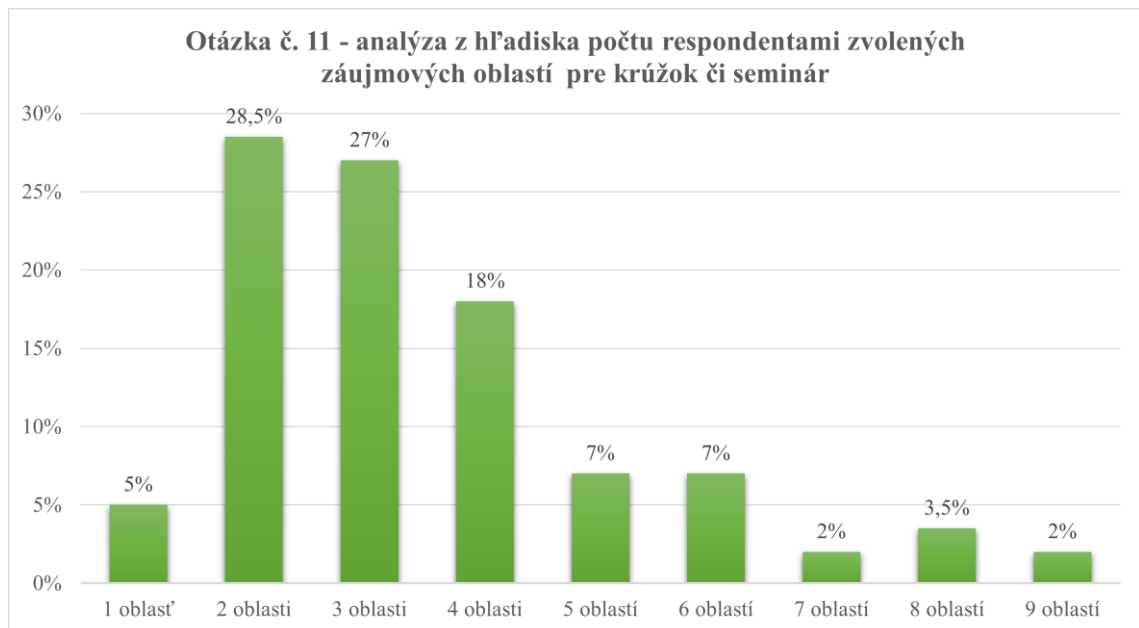
Výsledky ukazujú, že až 83 % respondentov by malo záujem o krúžok či seminár zameraný na čínsku kultúru a tradície. Prekvapivo veľký záujem by bol o krúžok zameraný na jazyk (59 %). 50 % respondentov, ktorí na túto otázku odpovedali, by zaujímalo zameranie na históriu, 35 % by privítalo všeobecné zameranie na Čínu celkovo a 29 % uviedlo, že by ich zaujímal krúžok alebo seminár zameraný na geografiu Číny. 28 % respondentov by malo záujem o zameranie na s Čínou súvisiace obchodné vzťahy a diplomaciu a rovnaký počet respondentov zaujalo zameranie sa na čínsku kaligrafiu. 22 % respondentov označilo, že by ich zaujímal zameranie na čínsku politiku a diplomaciu. Ojedinele sa ešte vyskytli návrhy ako čínska medicína, literatúra, filozofia a spoločnosť či čínska gastronómia (porov. Graf 34).

Graf 34 Otázka č. 11 – záujem o krúžok či seminár podľa zamerania (študenti)

Ako môžeme vidieť už z výsledkov vyššie, väčšina respondentov zvolila viac ako jednu z ponúkaných možností. Najviac študentov zvolilo dve možnosti (28,5 %), pričom najčastejšou kombináciou bolo práve zameranie na kultúru, tradície a jazyk. Tri rôzne možnosti zvolilo 27 % respondentov, pričom všetky tieto kombinácie obsahovali zameranie na kultúru a tradície, takmer polovica z nich obsahovala aj zameranie na históriu v kombinácii s nejakým tretím zameraním, ktoré sa väčšinou líšilo. Viackrát sa tu vyskytovalo napríklad zameranie na jazyk, kaligrafiu, politiku či obchodné vzťahy. 18 % z respondentov označilo až štyri rôzne oblasti, najčastejšie sa tu opakovala kombinácia kultúra a tradície, história, jazyk a kaligrafia. 7 % respondentov uviedlo päť rôznych oblastí a rovnaký počet respondentov uviedol až šesť rôznych oblastí, o ktoré by v prípade krúžku či seminára mali záujem. Len 5 % respondentov uviedlo iba jednu oblasť a najviac sa tu opakovala práve oblasť kultúra a tradície. Zvyšných 7,5 % respondentov uviedlo sedem a viac rôznych oblastí, o ktoré by mali záujem, pričom najviac zmienovaných bolo až deväť rôznych oblastí (porov. Graf 35).⁶

⁶ Percentá sú uvádzané vzhľadom k počtu respondentov, ktorí odpovedali na otázku č. 11

Graf 35 Otázka č. 11 – analýza z hľadiska počtu respondentami zvolených záujmových oblastí pre krúžok či seminár (študenti)

Na základe výsledkov tak môžeme konštatovať to isté, čo ukázali aj výsledky pre otázku č. 8, a to, že sa študenti v súvislosti s Čínou zaujímajú predovšetkým o jej kultúru, tradície a históriu. Zatiaľ čo v otázke č. 8 sa jazyk a písmo umiestnilo až takmer na poslednom mieste, v otázke č. 11 získalo toto zameranie prekvapivo veľký počet hlasov. Poukazuje to na fakt, že učiť sa čínštinu ako samouk nie je jednoduché, no pokiaľ by škola ponúkala krúžok či seminár s týmto zameraním, bol by oň relatívne veľký záujem. Vzhľadom na výsledky analýzy, ktorú zachytáva Graf 35, tiež môžeme konštatovať, že študentov zaujíma viac rôznych oblastí súčasne, a preto by azda najväčší úspech mal práve krúžok, ktorý by spájal viaceré z vyššie zmienených oblastí.

6. Výsledky

Z analýzy v teoretickej časti môžeme vidieť, že ŠVP pre gymnázia Čínu priamo naozaj takmer nespomína. Jediná priama zmienka sa vyskytuje v súvislosti s geografiou. Napriek tomu však väčšina študentov (78 %), uviedla, že sa s nejakými informáciami o Číne v škole stretla. To potvrdzuje predpoklad, že boli takéto informácie zaradené v rámci niektorých okruhov zmienených v podrobnejšej analýze v teoretickej časti, alebo boli zaradené do procesu výuky jednotlivými vyučujúcimi, v rámci voľnosti, ktorú na tento účel poskytuje ŠVP.

Výskum, ktorý prebehol medzi vyučujúcimi, ukázal, že väčšina vyučujúcich bez ohľadu na pohlavie, vek či zameranie považuje vzdelanie o Číne pre mladých ľudí v súčasnosti za dôležité (porov. Graf 8) a až 63 % vyučujúcich uviedlo, že v rámci voľnosti, ktorú poskytuje ŠVP, do výuky sami zaradili nejaké informácie o Číne (porov. Graf 9). To, či sa vyučujúci rozhodnú Čínu zahrnúť do vyučovacej látky a aké množstvo takýchto informácií zaradia, je však veľmi individuálne. Najčastejšie a v najväčšej miere, k tomu dochádza v rámci predmetov dejepis a geografia. Avšak napriek tomu, že okrem učiteľov dejepisu a geografie, informácie o Číne do výuky zaradili aj učelia občianskej náuky, umenia a kultúry, anglického jazyka, matematiky, biológie, chémie, slovenského jazyka, hudobnej výchovy a ruského i nemeckého jazyka (porov. Graf 9), v odpovediach študentov sa celkovo vyskytlo len šesť rôznych vyučovacích predmetov.

Výsledky výskumu medzi študentmi ukázali, že sa naplnili niektoré z hypotéz uvedených v teoretickej časti. Pre predmet geografia napríklad došlo v rámci odpovedí k zmienke informácií o Číne z takmer všetkých oblastí, ktoré boli na základe analýzy v teoretickej časti zaradené medzi tie, ktoré by hypoteticky takéto informácie mohli obsahovať. Je potrebné si však uvedomiť, že väčšina študentov sa napriek tomu na hodinách stretne väčšinou len so základnými reáliami (porov. Graf 19). Zaradenie ďalších informácií je veľmi individuálne a závisí predovšetkým od jednotlivých vyučujúcich.

V prípade dejepisu to bolo podobne. Tak ako sa dalo predpokladať, respondenti zmienili v súvislosti s Čínou na dejepise napríklad ópiové vojny, čínsko-japonské vojny v rámci druhej svetovej vojny a základné informácie z histórie, predovšetkým tie, ktoré sú významné z hľadiska svetových dejín (porov. Graf 20). Väčšina z respondentov sa však takisto stretla len s pomerne malým množstvom informácií a mnohí dodali, že sa informácií o Číne, ak sa s nimi v rámci dejepisu stretli, dotkli len okrajovo. Len veľmi malé percento respondentov uviedlo, že sa stretli s informáciami, ktoré súvisia

s novodobými dejinami a aktuálnym dianím. Znovu tak môžeme vidieť, ako dôležitú úlohu v tomto ohľade zohrávajú jednotliví vyučujúci.

Čo sa týka predmetu občianska náuka, môžeme konštatovať, že sa v tomto prípade naplnila približne polovica hypotéz uvedených v teoretickej časti. Prekvapivo málo respondentov sa napríklad stretlo s informáciami o čínskej filozofii a nikto sa v súvislosti s občianskou náukou nezmenil o ľudských právach. Zaujímavé je to hlavne z toho dôvodu, že respondenti z radov vyučujúcich pre tento predmet v súvislosti s Čínou zmienili výhradne filozofiu. Väčšina respondentov sa však na občianskej náuke učila o Číne v súvislosti s politikou. Opakovane sa v odpovediach objavovali pojmy ako komunizmus či súčasný režim v Číne, štátne zriadenie a fungovanie štátu a objavila sa dokonca aj zmienka o spolupráci medzi Čínou a Slovenskom (porov. Graf 21).

Pre predmet umenie a kultúra sa hypotézy z väčšej časti naplnili. Veľká časť študentov sa v súvislosti s Čínou na hodinách stretla s informáciami o čínskej kultúre, prípadne tradíciách a veľa z nich zmienilo aj rôzne druhy umenia, napríklad čínsku hudbu a kultúrne pamiatky (porov. Graf 22). Je však potrebné podotknúť, že vzhľadom k podstatne nižšej časovej dotácii hodín pre tento predmet v porovnaní s ostatnými sa nedá predpokladať zaradenie veľkého množstva takýchto informácií.

Prekvapivým zistením bolo, že sa niektorí študenti s informáciami o Číne stretli aj na hodinách slovenského jazyka a literatúry a tiež aj na biológii.

Čo sa týka analýzy z hľadiska pohlavia, veku a ročníka, môžeme na základe výsledkov konštatovať, že pri otázke č. 5 a 6 pohlavie nemá zásadný vplyv na výsledky výskumu. Dá sa však predpokladať súvislosť s ročníkom, v ktorom sa daní respondenti nachádzajú. Keďže bol však rozdiel v počte respondentov z jednotlivých ročníkov pomerne veľký, nie je možné vyvodiť jednoznačnú závislosť v spojitosti s ročníkom. Môžeme však logicky predpokladať, že študenti štvrtého ročníka mali po absolvovaní troch a časti štvrtého roku na gymnáziu viac možností stretnúť sa so zmienkou o Číne ako napríklad študenti prvého ročníka.

Dôležité však je uvedomiť si, že vzhľadom k celkovému počtu respondentov z radov študentov sa s väčším množstvom informácií o Číne v škole stretlo len veľmi malé množstvo ľudí. Väčšina študentov sa totiž s informáciami o Číne v škole stretla len v rámci jedného predmetu, väčšinou geografie alebo dejepisu (porov. Graf 17 a 18), pričom išlo väčšinou o všeobecné znalosti, prípadne nejaké zaujímavosti v menšom množstve. Väčšina respondentov však tiež uviedla, že sa informácií spojených s Čínou

alebo aj celkovo s Áziou dotkli väčšinou len okrajovo a nestretávali sa s nimi na hodinách často.

Výskum medzi učiteľmi tiež ukázal, že až polovica respondentov nepovažuje informácie týkajúce sa Číny, ktoré sú zahrnuté v rámci ŠVP, za dostačujúce. Bez ohľadu na svoju špecifikáciu veľa z nich považuje za dôležité zaradiť informácie, ktoré by študentom pomohli pochopiť súčasné dianie vo svete. Do ŠVP by doplnili informácie týkajúce sa svetovej ekonomiky, súčasného hospodárskeho vplyvu a politickej situácie v Číne. Podľa časti respondentov študentov v súvislosti s Čínou zaujímajú predovšetkým aktuálne spoločenské a politické otázky, no v rámci výuky chýba hlbší kultúrny a spoločenský kontext, ktorý by im pomohol tieto otázky lepšie uchopiť. Viacerí z respondentov, ktorí uviedli, že by informácie o Číne do ŠVP nezaradili, svoju odpoveď odôvodnili tým, že vzhľadom k časovej dotácii hodín pre jednotlivé predmety nevidia priestor, kam by bolo možné takéto informácie zaradiť, a pokiaľ to niekto naozaj považuje za dôležité, tak na tento účel stačí práve tá voľnosť, ktorú v tomto ohľade ŠVP poskytuje.

Zatiaľ čo na otázku, či sa študenti učili niečo o Číne v škole, väčšina odpovedala kladne, na otázku, či sa sami o Čínu zaujímajú, až 64 % respondentov odpovedalo záporne. Tí, ktorí na túto otázku odpovedali kladne, sa väčšinou zaujímajú o viacero oblastí súčasne, pričom prevláda záujem o kultúru, históriu, politiku a spôsob života obyčajných ľudí. Okrem toho sa však študenti zaujímajú aj o svetový obchod a potenciál Číny na trhu, čínsku gastronómiu, čínsky jazyk a kultúrne a prírodné pamiatky. Zriedkavejšie sa v odpovediach vyskytli aj oblasti ako náboženstvo a filozofia, ekologické problémy, tradičná čínska medicína, základné reálie o krajine ako takej, známe osobnosti, predovšetkým odborníci a ich výskumy alebo informácie spojené s vírusovým ochorením COVID-19 (porov. Graf 27). Pomer kladných a záporných odpovedí bol u žien máličko vyšší ako u mužov (porov. Graf 24), no napriek tomu môžeme aj v tomto prípade skonštatovať, že pohlavie nemá zásadný vplyv na výsledky výskumu pri tejto otázke.

Viacero respondentov v odpovediach na otázku č. 8 uviedlo, že väčšinu informácií o oblastiach, ktoré ich v tomto prípade zaujímajú, nezískali v škole, ale hlavne z vlastnej iniciatívy. To sa potvrdilo aj vo výsledkoch v nasledujúcej otázke, kde sa ukázalo, že najčastejšie využívanými zdrojmi informácií o Číne sú pre študentov internet a škola, pričom veľká časť respondentov využíva výhradne tieto dva zdroje, prípadne internet v kombinácii so sociálnymi sieťami (porov. Graf 28).

Čo sa záujmu o krúžok týka, pomer kladných a záporných odpovedí bol takmer identický ako pri otázke č. 7. V porovnaní s výsledkami pre otázku č. 7 však počet kladných odpovedí u mužov klesol z 12 % na 8 % a u žien naopak narástol z 23 % na 29 % (porov. Graf 24 a Graf 31). Dá sa preto konštatovať, že v tomto prípade má pohlavie určitý vplyv na výsledky a o takýto krúžok či seminár zameraný na Čínu, by mali záujem skôr ženy ako muži. Väčšina respondentov, ktorí na otázku odpovedali kladne, by malo záujem o krúžok zameraný na čínsku kultúru a tradície. Prekvapivo veľký záujem by bol aj o krúžok zameraný na jazyk (porov. Graf 34). To znovu potvrdzuje to, čo ukázali výsledky pre otázku č. 8, a to, že sa študenti v súvislosti s Čínou zaujímajú predovšetkým o jej kultúru, tradície a históriu. Tiež môžeme konštatovať, že študentov väčšinou zaujíma viac rôznych oblastí súčasne (porov. Graf 35), a preto by azda najväčší úspech mal práve krúžok, ktorý by spájal viacero z vyššie zmienených oblastí.

7. Záver

Celkovo tak na základe výsledkov výskumu môžeme konštatovať, že väčšina študentov gymnázií na Slovensku sa o Čínu z vlastnej iniciatívy vo väčšom rozsahu nezaujíma. Tí, ktorí sa o ňu zaujímajú, sa zameriavajú predovšetkým na kultúru, históriu, politiku a spôsob života obyčajných ľudí. Napriek tomu sa však väčšina z nich s obmedzeným množstvom informácií o Číne stretla v rámci výuky v škole, obzvlášť na hodinách dejepisu a geografie. Ide však predovšetkým o základné informácie, ako sú napríklad reálie a udalosti, ktoré historicky bezprostredne súvisia s dianím v Európe. Hlavnými zdrojmi informácií o Číne sú pre študentov internet a škola. Pokiaľ by škola ponúkala krúžok so zameraním na Čínu, najväčší záujem by bol o špecializáciu na čínsku kultúru, tradície a jazyk.

Zatiaľ čo väčšia časť študentov uviedla, že sa o Čínu nezaujíma, väčšina pedagógov si práve naopak uvedomuje dôležitosť vzdelávania mladých ľudí v tomto ohľade. Veľká časť z nich sama zaradila informácie o Číne do procesu vzdelávania a až polovica respondentov z radov vyučujúcich bez ohľadu na svoju špecifikáciu by nejaké informácie týkajúce sa Číny do ŠVP zaradila. Dôležité sú podľa nich predovšetkým informácie, ktoré by študentom pomohli pochopiť súčasné dianie vo svete.

Jedným z cieľov tejto práce bolo poukázať na to, že Štátny vzdelávací program pre slovenské gymnáziá Čínu takmer nezahŕňa a výsledky analýzy v teoretickej časti to len potvrdili. Na základe toho som si však uvedomila aj fakt, že predstava o tom, že sa výhradne na základe analýzy ŠVP dá zistiť, s akými informáciami o Číne sa študenti

v škole stretnú, bola až príliš naivná. V tomto ohľade bol oveľa prínosnejším výskum medzi vyučujúcimi, keďže zaradenie informácií o Číne spadá v súčasnosti práve do ich kompetencie a záleží hlavne od toho, či jednotliví vyučujúci považujú takéto informácie pre študentov za potrebné a dôležité. Môjho výskumu sa v tomto ohľade zúčastnila len malá vzorka respondentov, a preto tu vidím potenciál pre ďalší výskum, ktorý by mohol priniesť zaujímavé výsledky.

Čo sa týka výskumu medzi študentmi, prekvapilo ma, aké množstvo respondentov sa v škole s informáciami o Číne stretlo. Ako sa však dalo očakávať, nešlo o veľké množstvo informácií a len zriedkavo sa študenti stretli s informáciami, ktoré by súviseli s aktuálnym dianím vo svete v súvislosti s Čínou. Podobne sa potvrdil aj predpoklad, že sa väčšina študentov o Čínu príliš nezaujíma a hlavným zdrojom informácií o Číne je pre nich predovšetkým internet a škola. Zaujímavým podnetom pre ďalšiu prácu by mohlo byť porovnanie toho, ako problematiku Číny vnímajú študenti bilingválneho Gymnázia Michala Kováča v Banskej Bystrici, ktoré sa špecializuje aj na výuku v čínskom jazyku, v porovnaní s výsledkami tejto práce. Dá sa totiž predpokladať, že si študenti zvolili danú školu práve z toho dôvodu, že považujú otázku Číny za dôležitú a vidia v nej potenciál. Bolo by zaujímavé zistiť, čo ich k takému presvedčeniu viedlo.

Táto práca tiež nezahŕňa podrobnejšie návrhy a možnosti zvýšenia povedomia o Číne medzi gymnazistami na Slovensku. Aj táto oblasť tak ponúka priestor pre ďalšiu prácu. Jednou z možností je napríklad vytvorenie návrhov pre zaradenie určitých informácií o Číne priamo do ŠVP. Ďalšou je skúmanie možností zvýšenia povedomia o Číne medzi vyučujúcimi, pretože ako vyplýva z výskumu vyššie, práve od nich v súčasnosti najviac závisí, aké množstvo a akých informácií o Číne sa k študentom dostane. A v neposlednom rade by to mohlo byť aj vypracovanie podkladov pre potenciálny krúžok či seminár, o ktorý by, ako sa ukázalo z výskumu v tejto práci, istá časť študentov záujem mala.

Celkovo je však táto práca len malým, no zaujímavým náhľadom do tejto problematiky na Slovensku. Dúfam, že čitateľom poskytne prehľadné informácie o tom, čo sa o Číne v súčasnosti na slovenských gymnáziách učí a o ktoré oblasti, v súvislosti s Čínou, sa mladí ľudia v súčasnosti najviac zaujímajú. Zároveň môže slúžiť ako podnet k zamysleniu, aké sú možnosti zvýšenia povedomia o dôležitých oblastiach súvisiacich s Čínou, či už medzi študentmi alebo vyučujúcimi.

Resumé

The aim of this work is to introduce readers to the issue of how well-informed are students of grammar schools in Slovakia when it comes to China. Based on a detailed analysis of the state educational program, focusing especially on grammar schools, the first, theoretical part, aims to point out, that the compulsory curriculum hardly includes information about China. The second, practical part, is devoted to the analysis of quantitative research results. This research's objective was to find out, how much young people in Slovakia currently know about China. Also whether they are interested in this topic, consider it as important and what is the main source of information about China for them. Whether it was school or they learned mainly from other sources. To conclude my thesis, there is a comparison of the results of the analysis and the results of the research, and a final conclusion concerning the level of awareness of Slovak grammar school students on this particular issue. Overall, this is a complex issue worthy of further attentive and detailed research and this work offers only small, but interesting insight into this matter.

Zoznam prameňov

Sieť škôl a školských zariadení, stredísk praktického vyučovania a pracovísk praktického vyučovania Slovenskej republiky, 2020. [online]. Bratislava, október 2020, s. 9 – 24 [cit. 2020-11-01]. Dostupné z: cvtisr.sk/buxus/docs/JH/siet_ss.pdf

Štátny pedagogický ústav, 2014(a). *Vzdelávací štandard: Geografia – nižšie stredné vzdelávanie.* [online]. ŠPÚ, 2014. [cit. 2020-11-01] Dostupné z: https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/geografia_nsv_2014.pdf

Štátny pedagogický ústav, 2014(b). *Vzdelávací štandard: Dejepis – nižšie stredné vzdelávanie.* [online]. ŠPÚ, 2014. [cit. 2020-11-01] Dostupné z: https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/dejepis_nsv_2014.pdf

Štátny pedagogický ústav, 2015(a). *Štátny vzdelávací program.* [online]. ŠPÚ, 1.9. 2015 [cit. 2020-11-01] Dostupné z: https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/statny_vzdel_program_pre_gymnazia.pdf

Štátny pedagogický ústav, 2015(b). *Vzdelávací štandard: Geografia – gymnázium so štvorročným a päťročným vzdelávacím programom.* [online]. ŠPÚ, 2015. [cit. 2020-11-01] Dostupné z: https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/geografia_g_4_5_r.pdf

Štátny pedagogický ústav, 2015(c). *Vzdelávací štandard: Dejepis – gymnázium so štvorročným a päťročným vzdelávacím programom.* [online]. ŠPÚ, 2015. [cit. 2020-11-01] Dostupné z: https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/dejepis_g_4_5_r.pdf

Štátny pedagogický ústav, 2015(d). *Vzdelávací štandard: Občianska náuka – gymnázium so štvorročným a päťročným vzdelávacím programom.* [online]. ŠPÚ, 2015. [cit. 2020-11-01] Dostupné z: https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/obcianska_nauka_g_4_5_r.pdf

Štátny pedagogický ústav, 2015(e). *Vzdelávací štandard: Umenie a kultúra – gymnázium so štvorročným a päťročným vzdelávacím programom*. [online]. ŠPÚ, 2015. [cit. 2020-11-01] Dostupné z:

https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/umenie_a_kultura_g_4_5_r.pdf

Štátny pedagogický ústav, 2015(f). *Vzdelávací štandard: Slovenský jazyk a literatúra – gymnázium so štvorročným a päťročným vzdelávacím programom*. [online]. ŠPÚ, 2015. [cit. 2020-11-01] Dostupné z:

https://www.statpedu.sk/files/sk/svp/inovovany-statny-vzdelavaci-program/inovovany-svp-gymnazia-so-stvorrocny-patrocnym-vzdelavacim-programom/jazyk-komunikacia/slovensky_jazyk_a_literatura_g_4_5_r_novy.pdf

Štátny pedagogický ústav, 2015(g). *Vzdelávací štandard: Náboženská výchova/náboženstvo – Katolícka cirkev – gymnázium so štvorročným a päťročným vzdelávacím programom*. [online]. ŠPÚ, 2015. [cit. 2020-11-01] Dostupné z:

https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/nabozenska_vychova_nabozenstvo_katolicka_cirkev_g_4_5_r.pdf

Štátny pedagogický ústav, 2015(h). *Vzdelávací štandard: Anglický jazyk, úroveň B2 – gymnázium so štvorročným a päťročným vzdelávacím programom*. [online]. ŠPÚ, 2015. [cit. 2020-11-01] Dostupné z:

https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/anglicky_jazyk-uroven_b2_g_4_5_r.pdf

Štátny pedagogický ústav, 2015(i). *Vzdelávací štandard: Nemecký jazyk, úroveň B1 – gymnázium so štvorročným a päťročným vzdelávacím programom*. [online]. ŠPÚ, 2015. [cit. 2020-11-01] Dostupné z:

https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/nemecky_jazyk_uroven_b1_g_4_5_r.pdf

Štátny pedagogický ústav, 2015(j). *Vzdelávací štandard: Ruský jazyk, úroveň B1 – gymnázium so štvorročným a päťročným vzdelávacím programom*. [online]. ŠPÚ, 2015. [cit. 2020-11-01] Dostupné z:

https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/rusky_jazyk_uroven_b1_g_4_5_r.pdf

Štátny pedagogický ústav, 2015(k). *Vzdelávací štandard: Francúzsky jazyk, úroveň B1 – gymnázium so štvorročným a päťročným vzdelávacím programom*. [online]. ŠPÚ, 2015. [cit. 2020-11-01] Dostupné z:

https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/francuzsky_jazyk_uroven_b1_g_4_5_r.pdf

Zoznam použitej literatúry

BAKEŠOVÁ, Ivana, Ondřej KUČERA a Martin LAVIČKA, 2019. *Dějiny Čínské lidové republiky: (1949-2018)*. Praha: NLN, 2019. ISBN 978-807-4225-963.

BIZÍKOVÁ, Ľubica, Zuzana FATULOVÁ a Ľubica BAGALOVÁ, 2014.

Komparatívna analýza vzdelávacieho systému v Slovenskej republike a vo vybraných ázijských krajinách. Bratislava: ŠPÚ. [online]. 2014. [cit. 2020-11-01]. Dostupné z: https://www.statpedu.sk/files/articles/nove_dokumenty/ucebnice-metodiky-publikacie/komparativna-analyza_jul4_na-msvvas-sr.pdf

KIRONSKÁ, Kristína a Richard TURCSÁNYI, 2020. *Superveľmoc?: Všetko, čo potrebujete vedieť o súčasnej Číne*. Bratislava: Hadart Publishing, 2020. ISBN 9788099941237.

Martinus, 2020. *Viac o knihe: Superveľmoc? Všetko, čo potrebujete vedieť o súčasnej Číne*. In: *Martinus* [online]. 2020. [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.martinus.sk/?uItem=821521>

ŠIMALČÍK Matej, 2019. „*Čínske omyly súdruha Blahu*“. In: *Týždeň*, [online]. 18. 7. 2019. [cit. 2021-02-05] Dostupné z: <https://www.tyzden.sk/svet/57078/cinske-omyly-sudruha-blahu/>.

ŠIMALČÍK, Matej, Ivana KARÁSKOVÁ a Barbara KELEMEN, 2020. *Čínska prítomnosť na Slovensku: medzi cukrom a bičom*. In: *Research Papers sk* [online]. 2020 [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: https://ceias.eu/wp-content/uploads/2020/09/Mapinfluence_policy-paper_cukr-a-bic_A4_interaktivni_SK_03-1.pdf

TÓDA, Mirek, 2020. *Začala sa studená vojna? Je Čína supervel'moc? Smie ísť Čaputová na Taiwan? Oplatí sa učiť čínštinu? Všetko, čo chcete vedieť o Číne*. In:

Denník N [online]. 2020. [cit. 2021-02-05]. Dostupné z:
<https://dennikn.sk/1985646/zacala-sa-studena-vojna-je-cina-supervelmoc-smie-ist-caputova-na-taiwan-oplati-sa-ucit-cinstinu-vsetko-co-chcete-vediet-o-cine/>

ZHAO, Yali, Xiaoguang ZHOU a Lihong HUANG, 2008. *Chinese Students' Knowledge and Thinking about America and China*. In: *Social Studies* [online]. 2008. [cit. 2021-02-05]. ISSN 00377996. Dostupné z: doi:10.3200/TSSS.99.1.3-22

Zoznam príloh

Súčasťou tejto práce sú aj prílohy, ktoré sú nahrané na priloženom CD:

Príloha č. 1 – Dotazníky (šablóny)

Príloha č. 2 – Dotazníky (vyučujúci)

Príloha č. 3 – Dotazníky (študenti)